

Besluiten van de Vlaamse Regering van 11 januari 2013 en van 14 februari 2014 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 1994 inzake de erkenningsvoorwaarden en de subsidienormen voor de voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand en tot opheffing van het besluit van de Vlaamse Regering van 24 juli 1997 tot regeling van de erkenning en de subsidiëring van de centra voor integrale gezinszorg.

Toelichting

1. Situering

1.1. Inleiding

Met haar besluit van 11 januari 2013 heeft de Vlaamse Regering in het erkennings- en subsidiëeringsbesluit van de bijzondere jeugdbijstand¹ een experimenteel modulair kader ingeschreven. Met dit kader werd het mogelijk om organisaties voor bijzondere jeugdzorg te erkennen met een modulaire beschrijving van het aanbod als basis voor erkenning en subsidiëring.

Dit modulair kader werd vanaf 1 januari 2013 geoperationaliseerd. Aangezien het om een ingrijpende en fundamentele wijziging gaat van de wijze waarop het privaat aanbod erkend en gesubsidieerd wordt, heeft de Vlaamse Regering expliciet de keuze gemaakt om het modulair kader als experiment in de regelgeving in te schrijven, met duidelijke verwachtingen inzake opvolging en evaluatie.

Vervolgens werden met het besluit van 14 februari 2014 aan hetzelfde erkennings- en subsidiëeringsbesluit volgende wijzigingen doorgevoerd:

- het inschrijven van sectorale bepalingen ter uitvoering van het decreet van 17 oktober 2003 betreffende de kwaliteit van de gezondheids- en welzijnsvoorzieningen;
- het creëren van een bijkomende erkenningsvoorwaarde inzake grensoverschrijdend gedrag;
- het creëren van een legistieke basis om diensten voor herstelgerichte en constructieve afhandeling in staat te stellen flexibel en innovatief te werken;
- het creëren van een legistieke basis voor de overheveling van de centra voor integrale gezinszorg naar Jongerenwelzijn;
- het inschrijven van een modulair kader voor de onthaal-, oriëntatie- en observatiecentra;
- het creëren van een legistieke basis voor een transparante procedure voor het opstarten, opvolgen en evalueren van vernieuwende initiatieven.

In deze toelichting wordt themagewijs uitgebreider stilgestaan bij de verschillende gewijzigde bepalingen en worden ze waar nodig geduid en geïnterpreteerd.

¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 1994 inzake de erkenningsvoorwaarden en de subsidienormen voor de voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand

1.2. Inhoudelijke uitgangspunten en visie

De besluitwijzigingen vertrekken van een aantal inhoudelijke uitgangspunten en van een visie die onderbouwd wordt door evoluties en bewegingen in de jeugdhulp.

De nood aan een grondige hertekening van het aanbod in de jeugdhulp werd in de werkzaamheden en de vele hoorzittingen van de ad-hoccommissie jeugdzorg in het Vlaams Parlement herhaaldelijk kenbaar gemaakt. Ook uit de motie² die hierop volgde, blijkt dit duidelijk: het ontwikkelen van meer flexibele zorgvormen, het opheffen van belemmerende factoren in de regelgeving, het verschuiven naar een modulaire organisatievorm met aangepaste financiering die noodzakelijk is om de voorzieningen rationeel te laten evolueren, het heroriënteren van het aanbod in functie van vraagsturing,... worden expliciet als aanbevelingen naar voren geschoven.

Vanuit deze overwegingen werd, bij **besluit van de Vlaamse Regering van 11 januari 2013**, in het erkennings- en subsidiëringsbesluit van de bijzondere jeugdbijstand een nieuwe regelgeving ingeschreven, het zgn. experimenteel modulaire kader (EMK) dat voor private voorzieningen van Jongerenwelzijn van de categorieën 1, 2, 4, 5 en 6 - respectievelijk begeleidingstehuizen, gezinstehuizen, dagcentra, thuisbegeleidingsdiensten en diensten voor begeleid zelfstandig wonen - de mogelijkheid biedt om erkend te worden op basis van modules met een daarmee samenhangende overgang naar een enveloppenfinanciering. Op die manier creëren we een aanbod dat erkenningscategorieën overstijgt, waardoor zorg op maat binnen een integrale jeugdhulp mogelijk wordt: de erkenning en financiering zijn afgestemd op de inhoudelijke modulering van de integrale jeugdhulp waardoor erkenningsmatige of subsidietechnische belemmeringen in het modulair opbouwen van hulpverleningstrajecten, desgevallend over de grenzen van voorzieningen heen, worden weggewerkt.

Deze reorganisatie ambieert finaal een transparant kader te creëren waarmee de sector in de periode 2013-2015 stapsgewijs, maar fundamenteel, hervormd en afgestemd wordt op de aanbevelingen uit de motie die voortvloeide uit de ad-hoccommissie jeugdzorg in het Vlaams Parlement en de ontwikkelingen die noodzakelijk zijn in het kader van een integrale jeugdhulp. Tegelijkertijd legt het de basis voor een verdere groei naar een sector van moderne, dynamische en kwaliteitsvolle organisaties.

Met het **besluit van de Vlaamse Regering van 14 februari 2014**, de tweede legistieke mijlpaal in de hervorming van de sector, verbreden we de ingeslagen weg door ook voor de onthaal-, oriëntatie- en observatiecentra (OOOC) en voor de centra voor integrale gezinszorg (CIG) een regelgevende basis tot modulaire erkenning en subsidiëring te creëren. De CIG, voorheen administratief gepositioneerd binnen het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, werden vanaf 1 januari 2014 overgeheveld naar het agentschap Jongerenwelzijn.

De voorzieningen van categorie 8, de diensten voor herstelgerichte en constructieve afhandeling van delicten (HCA), ontvangen al sedert 2008 een forfaitaire subsidie.

²Maatschappelijke beleidsnota Jeugdzorg, Motie van aanbeveling, stuk 1190 (2010-2011) – Nr. 6.

Het besluit van 14 februari 2014 schrijft in de subsidieregelgeving voor de HCA-diensten modaliteiten in betreffende de mogelijkheid tot innovatie, die gebaseerd zijn op die voor de EMK-voorzieningen, maar aangepast aan de realiteit van HCA-diensten.

Samen met de overstap naar een modulaire erkenning en subsidiëring wordt bij het private aanbod een grotere autonomie en verantwoordelijkheid gelegd voor de besteding van de subsidie, door de introductie van een enveloppenfinanciering. De sectorale uitvoering van het decreet van 17 oktober 2003 betreffende de kwaliteit van de gezondheids- en welzijnsvoorzieningen³ zorgt voor een inhoudelijk sluitstuk van het EMK, in die zin dat ook vanuit het perspectief van de kwaliteit van zorg de klemtoon gelegd wordt op de kernprocessen en de resultaten van de hulpverlening (output), maar dat het private aanbod een doorgedreven verantwoordelijkheid krijgt voor zijn inputgebieden. Het kwaliteitskader wordt dus, meer dan voorheen, ook als beleids- en managementinstrument aangewend, dat het private aanbod moet ondersteunen en stimuleren in het daadwerkelijk opnemen van zijn sociaal ondernemerschap.

Tijdens het vastleggen van de uitvoeringsmodaliteiten van het kwaliteitsdecreet werden de bepalingen inzake het voorkomen van en omgaan met grensoverschrijdend gedrag geactualiseerd, geëxpliciteerd en afgestemd op andere sectoren. Dit heeft geleid tot het inschrijven van een bijkomende erkenningsvoorwaarde ter zake die de verwachtingen van de overheid ondubbelzinnig vastlegt.

Ten slotte wijzigt ook de procedure voor het opstarten, opvolgen en evalueren van vernieuwende initiatieven, binnen een geëxpliciteerd tijds kader. Ook hier gebeurt een impliciete koppeling met het sociaal ondernemerschap: we verwachten van de organisaties die vernieuwende initiatieven gehonoreerd willen zien, dat ze zich, meer dan vandaag het geval is, gaan buigen over beleids- en managementsvraagstukken inzake evaluatie, relevantie, structurele inpasbaarheid,

We voorzien een **coördinatie van de regelgeving in 2015** (cf. infra). De finaliteit hiervan is een transparante en verstaanbare regelgeving. Tegelijkertijd willen we een kader creëren dat crisishulp aan huis en de HCA-diensten volledig in de modulaire erkennings- en subsidiëringsregelgeving integreert: het aanbod crisishulp aan huis zal erkend worden als modules van organisaties voor bijzondere jeugdzorg; de HCA-diensten worden als een apart soort voorziening erkend (naast de organisaties voor bijzondere jeugdzorg, de CIG en de OOOO). Dit betekent dan ook het einde van het transitieproces van het private aanbod van op erkenningscategorieën gebaseerde voorzieningen naar flexibele organisaties.

³ Hierna het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet te noemen

2. Artikelsgewijze bespreking (per thema)

De wijzigingen aan **artikel 1**. behoeven geen commentaar. De geïntroduceerde begrippen zijn afgestemd op de regelgeving en de intersectorale ontwikkelingen betreffende de Integrale jeugdhulp.

Deel 1: (experimenteel) modulair kader

Er wordt een hoofdstuk IVbis ingevoegd, dat bestaat uit artikel 53bis tot en met 53undecies, genaamd 'Experimenteel modulair kader'.

§1 van artikel 53bis voorziet de mogelijkheid dat Jongerenwelzijn "organisaties voor bijzondere jeugdzorg" erkent. De keuze voor een nieuwe benaming is tekenend voor de grote vernieuwing van de sector. Een belangrijke aanleiding van het modulair kader was immers het evolueren van een in vaste erkenningscategorieën georganiseerd aanbod naar flexibel inzetbare modules die de vraag van de cliënt makkelijker kunnen volgen. Ook het afschaffen van de spilcapaciteiten wordt hierdoor gerealiseerd, waardoor efficiënter beheer, regionale afstemming, combinaties en herprofilering van het aanbod gefaciliteerd worden. Dit betekent een aanzienlijke omslag in het denken en ook in het spreken over het private aanbod van Jongerenwelzijn. Door de wijzigingen aan het huidige erkennings- en subsidiëringsbesluit spreken we niet meer over voorzieningen erkend in een bepaalde categorie, maar is het ook mogelijk om erkenning te verlenen aan "organisaties voor bijzondere jeugdzorg" met x aantal modules verblijf, contextbegeleiding, contextbegeleiding in functie van autonoom wonen,... .

Bij besluit van de Vlaamse Regering van 10 oktober 2003 tot regeling van de delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de hoofden van de intern verzelfstandigde agentschappen van de Vlaamse overheid wordt de beslissing over het verlenen van erkenningen gedelegeerd aan de leidend ambtenaar van Jongerenwelzijn. Deze delegatie wordt ook ten aanzien van organisaties voor bijzondere jeugdzorg doorgetrokken.

§2 van artikel 53bis bepaalt dat de organisaties voor bijzondere jeugdzorg hun aanbod moduleren volgens de (type)modules die als bijlage bij het besluit worden gevoegd. Deze modules zijn afgestemd op de intersectorale beweging onder de vlag van de Integrale jeugdhulp. De modules zijn binnen het vijfjarig MFC-experiment uit de praktijk ontwikkeld en gegroeid.

Contextbegeleiding is de mobiele begeleiding die doorgaans face-to-face plaatsvindt, in principe in de context ('aan huis') van de jongere. Contextbegeleiding vertrekt van een brede definiëring van de context. Voor wat de intensiteit betreft, gaan we uit van begeleidingscontacten, d.w.z. contacten in functie van de hulpverlening en ter realisatie van de doelstellingen in het handelingsplan. Waar in eerste instantie geopteerd werd voor een differentiatie in drie soorten intensiteit: basis, midden en hoog, wordt dit - rekening houdende met de praktijkervaring in het eerste EMK-jaar - met de uitvoering van artikel 12 van het decreet Integrale jeugdhulp (verschuiving van het aanbod naar rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp) herzien.

We voorzien vier typemodules contextbegeleiding, zoals aangekondigd in de rondzendbrief van 22 mei 2014.

Rechtstreeks toegankelijke typemodules

Krachtgerichte kortdurende contextbegeleiding

De doelstellingen in het decreet Integrale jeugdhulp inzake het inzetten op de vermaatschappelijking van de zorg, het creëren van een tijdige toegang tot de jeugdhulpverlening, het krachtgericht werken en het gepast omgaan met verontrustende situaties, maken we concreet door een specifieke typemodule te ontwikkelen, nl. 'krachtgerichte kortdurende contextbegeleiding'. Voor de invulling van deze typemodule maken we in eerste instantie - de operationalisering volgt in 2015 - een keuze voor de verankering en ontvouwing van het experiment positieve heroriëntering. We onderbouwen deze keuze op basis van de gunstige resultaten die het experiment voor kan leggen op casusniveau, de vertrouwdsheid in het werken met verontrusting en op de positieve respons die we krijgen uit de praktijk over de wisselwerking met en de impact op de actoren uit de brede instap en de gemandateerde voorzieningen waarmee de uitvoerders tijdens het experiment samenwerkten. De inperking in deze fase tot één methodiek faciliteert ook een zorgzame implementatie.

We benadrukken dat we met de keuze voor de positieve heroriëntering geen uitspraak doen over de waarde van andere krachtgerichte methodieken en interventies. Het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin heeft een traject opgestart om een visie te vormen op de verschillende initiatieven die momenteel in Vlaanderen ontplooid worden, met onder meer als bedoeling ze te stroomlijnen en de opportuniteiten en mogelijkheden inzake verankering te onderzoeken, met inbegrip van een werkbaar erkennings- en subsidiëeringskader. Hierbij zal ook bijzondere aandacht gaan naar een optimale regionale spreiding, een intersectorale toets en aspecten van kennisoverdracht en methodiekdeling.

De FID-waarden werden, eveneens vanuit de praktijk, vastgelegd op wekelijkse contacten van 1 uur voor een periode van 4 maanden⁴.

Laagintensieve contextbegeleiding

De typemodule laagintensieve contextbegeleiding wordt op twee manieren ingevuld. Enerzijds wordt deze typemodule gekoppeld aan de typemodules verblijf en dagbegeleiding in groep. We creëren hiermee, de visie consequent doortrekkend dat contextbegeleiding centraal staat en dat het andere aanbod er indien nodig aan toegevoegd wordt, een flexibel kader dat, al dan niet met betrokkenheid van een jeugdrechter of een gemandateerde voorziening, zorg op maat mogelijk maakt. De instroom kan, zoals we het vandaag courant kennen, via een verblijfsmodule, waaraan steeds een module rechtstreeks toegankelijke laagintensieve contextbegeleiding gekoppeld wordt. Het wordt eveneens mogelijk dat vanuit een opgestarte mobiele begeleiding, indien hiervoor indicaties zijn, er een dossier bij de toegangspoort geïnitieerd wordt om een verblijfsmodule te indiceren en toe te wijzen, of dat, na het beëindigen van een verblijf, bijvoorbeeld bij verstrijken van de termijn van de jeugdhulpverleningsbeslissing, de hulpaanbieder en de cliënt van oordeel zijn dat de mobiele begeleiding gecontinueerd moet worden.

Anderzijds wordt deze typemodule ten volle in verhouding tot de actoren van het voorveld en van de brede instap en de gemandateerde voorzieningen gepositioneerd. We willen dat dit aanbod laagdrempelig beschikbaar is voor specifieke doelgroepen en probleemdomeneinen

⁴ FID staat voor: frequentie-, intensiteits- en duurwaarden

Aangezien de fid-waarden van het moduleringsinstrument via uitvallijsten vastgelegd zijn en 4 maanden niet mogelijk is, wordt voor deze typemodule '3 maanden' aangeduid.

waarmee deze actoren geconfronteerd worden. We zijn ons ervan bewust dat de omschrijving van doelgroepen en probleemdomeneinen regionaal, zelfs lokaal, sterk kan verschillen. Door de positionering in het rechtstreeks toegankelijke veld is het belangrijk dat er blijvend aandacht gaat naar de afstemming met het voorveld, de actoren uit de brede instap, de gemandateerde voorzieningen en de actoren van de gerechtelijke jeugdhulp. Het nieuwe kwaliteitsconcept voor de private voorzieningen van Jongerenwelzijn (cf. infra), in het bijzonder het thema samenlevingsresultaten, biedt hier geschikte handvatten voor.

De gemiddelde FID-waarden van de typemodule laagintensieve contextbegeleiding bedragen: wekelijks, één uur voor een (verlengbare) periode van zes maanden.

Reguliere contextbegeleiding

Deze typemodule, met een frequentie en intensiteit van twee uur per week en een (verlengbare) duurtijd van 1 jaar, is de geactualiseerde versie van de courante, breedsporige thuis- en contextbegeleiding en is eveneens bedoeld voor een deel van de capaciteit van de voormalige dagcentra.

Niet-rechtstreeks toegankelijke typemodule

Kortdurende intensieve contextbegeleiding

Er is slechts één typemodule die niet-rechtstreeks toegankelijk blijft: de kortdurende intensieve contextbegeleiding. Deze typemodule heeft een duurtijd van zes maanden en een wekelijkse intensiteit van drie uur. De toegankelijkheid blijft niet-rechtstreeks toegankelijk omdat binnen deze typemodule specifieke programma's en methodieken aangeboden worden waarvoor een gerichte toeleiding en indicatiestelling nodig is. Ook de kostprijs en de schaarste van dit aanbod nopen tot een gerichte toeleiding, alsook het feit dat deze typemodule veelal gekoppeld is met verblijfmogelijkheden vanuit CANO-voorzieningen en proeftuinen⁵. Anderzijds kunnen ook andere organisaties hun mobiel aanbod differentiëren met deze typemodule. We verwachten dat dit aanbod vertrekt van een sterk uitgewerkt programma en een onderbouwde methodiek. Het eindrapport inzake kortdurende thuisbegeleiding⁶, kan hier handvatten bieden.

De verankering van de nieuwe typemodules contextbegeleiding in het erkennings- en subsidiëringsbesluit noopt tot een aanpassing van deze regelgeving. Aangezien we de contextbegeleiding vanaf 2015 op basis van de vier nieuwe typemodules willen organiseren, en een besluitswijziging met ingang van 1 januari 2015 weinig realistisch is, opteren we ervoor om tijdelijk een breuklijn tussen de erkende, gesubsidieerde en de feitelijke realiteit te installeren. Aangezien ook de nieuwe modules financieel gevat kunnen worden in de driepuntenschaal van basis-, midden- en hoge intensiteit, kunnen ze inzake erkenning en financiering onder de oude modules ondergebracht worden⁷. In het convenant dat in toepassing van artikel 53octies van het erkennings- en subsidiëringsbesluit, met elke organisatie wordt afgesloten, worden de typemodules en volumes op basis van de nieuwe situatie opgenomen.

⁵ Centrum voor Actieve Netwerkontwikkeling- en Omgevingsondersteuning

⁶ Kortdurende thuisbegeleiding binnen de bijzondere jeugdbijstand: praktijkgericht effectonderzoek naar probleemreductie, doelrealisatie, cliënttevredenheid en afronding van de begeleiding, in opdracht van Jongerenwelzijn uitgevoerd door de vakgroep Klinische en Levenslooppsychologie van de faculteit voor Psychologie en Educatiewetenschappen van de Vrije Universiteit Brussel (2014).

⁷ De typemodules kortdurende, krachtgerichte contextbegeleiding en laagintensieve contextbegeleiding worden tot de besluitswijziging erkend als contextbegeleiding basisintensiteit, de typemodule reguliere contextbegeleiding wordt als contextbegeleiding middenintensiteit erkend en de typemodule kortdurende intensieve contextbegeleiding als contextbegeleiding hoge intensiteit.

In de loop van 2015 kunnen we, samen met de regelgevingscoördinatie, het proces van de legistieke verankering van de geactualiseerde typemodules contextbegeleiding voleindigen.

De typemodule *contextbegeleiding in functie van autonoom wonen* omvat de vroegere BZW-begeleidingen, zowel vanuit de erkende diensten voor begeleid zelfstandig wonen (categorie 6) als vanuit de begeleidingstehuizen. Deze typemodule sluit inhoudelijk sterk aan bij de module 'contextbegeleiding'. Het is met het oog op de toekenning van de verblijfssubsidies⁸ voor jongeren die autonoom wonen, en in afstemming met de modulering in het kader van Integrale Jeugdhulp, dat hiervoor een afzonderlijke module ontwikkeld is.

Binnen het MFC-experiment werd de *verblijfsfunctie* verder gedifferentieerd in kortdurend (crisis)verblijf, verblijf van gemiddeld 1 tot 3 nachten per week en verblijf van gemiddeld 4 tot 7 nachten per week. Dit vormen de drie typemodules waarbinnen organisaties zich moduleren. Hiermee creëren we een transparanter residentieel aanbod. Voor wat het erkennen en subsidiëren betreft, komen enkel de 1-tot-3- en de 4-tot-7-nachten in aanmerking (voor beide modules wordt de verblijfssubsidie berekend aan 95% van het totale aantal nachten).

Voor wat de module kortdurend (crisis)verblijf betreft, verwachten we van de initiatiefnemers een rationeel capaciteitsmanagement door het op organisatieniveau efficiënt benutten van de modules. Het is evident dat we de rechtstreeks toegankelijke kortdurende crisismodule in het bijzonder combineerbaar zien met de module met een gemiddeld verblijf van 1 tot 3 nachten per week.

Zolang de jongere met een residentiële maatregel (jeugdrechtbank) toevertrouwd blijft aan een organisatie of zolang de modules verblijf in de jeugdhulpverleningsbeslissing van de toegangspoort geactiveerd zijn, blijft de kinderbijslag ingehouden en worden de eventuele vergoedingen voor afwezigheden met overnachting bij ouders, opvoedingsverantwoordelijken of personen uit de leefomgeving door de organisatie voor bijzondere jeugdzorg of het OOC gedragen met de subsidies voor verblijf die ze ontvangen. Het is essentieel dat de organisaties hiervoor een transparant kader uittekenen opdat er ter zake duidelijke afspraken kunnen worden gemaakt, te meer daar de federale kinderbijslagwetgeving van kracht blijft wanneer de minderjarige met een residentiële maatregel aan een organisatie is toevertrouwd en het gezin voor die periode bijgevolg geen kinderbijslag ontvangt. Dit kader moet geformaliseerd worden in de procedures van de organisatie. Het is bovendien aangewezen om hierrond regionale afspraken te maken, waarbij de verwijzende instanties betrokken worden.

Als stelregel kan gehanteerd worden dat de organisatie verrekent hoeveel kinderbijslag verkregen zou worden indien de minderjarige niet geplaatst werd, en dat zij dit bedrag uitkeert aan het gezin/ de context die opnieuw instaat voor het verblijf van het kind. Als van dit gederfde bedrag afgeweken wordt, omwille van kosten gemaakt voor school, kledij,... moet er een uitdrukkelijk akkoord zijn van de ouders en moet kunnen worden aangetoond wat deze kosten zijn.

Indien in buitengerechtelijke dossiers een verblijfsmodule wordt uitgeschakeld, maar de contextbegeleiding blijft verder lopen, moet de organisatie dit melden aan de toegangspoort via de verspreide richtlijnen (sjabloon 'melding wijziging verblijfsmodule of voortijdig

⁸ Cf. bepaling in het erkenningsbesluit: art. 53 septies §5: Voor personen die begeleid worden met een module contextbegeleiding in functie van autonoom wonen, kan, na uitputting van de procedure waaruit blijkt dat de betrokkene geen

stopzetten van modules'), opdat de afhandeling van de kinderbijslag correct kan verlopen (hiervoor wordt immers geen nieuwe jeugdhulpverleningsbeslissing opgemaakt). Hetzelfde geldt voor het opnieuw activeren van een verblijfsmodule in buitengerechtelijke dossiers, zonder wijziging van de jeugdhulpverleningsbeslissing. Deze werkwijze zal op termijn geïntegreerd worden in de registratie via Binc 2.0.

Dagbegeleiding in groep als typemodule moet gelezen worden in het raam van het moduleren van de groepswerking van wat we voorheen kenden als de dagcentrumwerking (categorie 4).

Dagbegeleiding in groep is ambulant (in de infrastructuur van de voorziening) en zonder overnachting, vindt plaats na de schooluren of tijdens schoolvakanties en wordt in groep aangeboden. Dagbegeleiding in groep is dus niet standaard bedoeld als schoolvervangend of dagbestedend. Ook dagbegeleiding in groep wordt steeds aangeboden in combinatie met contextbegeleiding.

Onder de typemodule *ondersteunende begeleiding* kan het leeuwendeel van de vroegere projecten ondergebracht worden, in casu de clusters time-out, pedagogische projecten en ontheming. De gelijkenissen tussen de verschillende vormen zijn groter dan de verschillen. In de regelgeving wordt ondersteunende begeleiding omschreven als de breedsporige ondersteuning die zich richt op specifieke problematieken waarmee de minderjarige en zijn context in een lopend hulpverleningstraject kunnen te maken krijgen.

De typemodule ondersteunende begeleiding kan intern of extern toegankelijk zijn. Intern toegankelijk wil zeggen dat ze enkel kan aangeboden worden aan jongeren die reeds aan de organisatie zijn toegewezen. Extern toegankelijk houdt in dat ook jongeren die nog niet zijn toegewezen aan de organisatie gebruik kunnen maken van de typemodule.

Op basis van de hulpvragen en de vraagverheldering kiest de initiatiefnemer in overleg met de verwijzende instantie – indien betrokken – en de cliënt welke methodiek ingezet wordt.

Een typemodule ondersteunende begeleiding wordt op jaarbasis voor minimaal 12 jongeren ingezet. Per jaar worden minimaal 120 begeleidingsdagen gerealiseerd. Dit stelt initiatiefnemers in staat om een mix van korte en langere trajecten te organiseren, afhankelijk van de vragen en de noden van de gebruikers. Ook hier is een afstemming met de vraagzijde cruciaal. We verwachten dan ook dat de toeleverende actoren een prominente rol spelen bij de invulling van het thema samenlevingsresultaten in het kwaliteitsbeleid van de aanbieder van de module ondersteunende begeleiding om het aanbod te profileren en actueel te houden.

§2 van artikel 53bis voorziet in een flexibele inzet van de modules contextbegeleiding en contextbegeleiding in functie van autonoom wonen. Deze modules kunnen als communicerende vaten worden ingezet, voor zover de erkende capaciteit niet wordt overschreden. Deze bepaling beoogt continuïteit in trajecten die van contextbegeleiding (al dan niet in combinatie met verblijf) naar contextbegeleiding in functie van autonoom wonen evolueren.

De vroegere 1bisvoorzieningen⁹ kunnen, in toepassing van artikel 3, §4 een deel van hun capaciteit uitsluitend inzetten voor minderjarigen die rechtstreeks uit een

recht heeft op het leefloon en niet over voldoende eigen inkomsten beschikt, een subsidie worden uitbetaald die 1/365 bedraagt van het bedrag, vermeld in artikel 14, §1, 2° van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie.
⁹ Voorzieningen die in toepassing van artikel 13, 2° erkend zijn om tot uitputting van hun capaciteit uitsluitend minderjarigen vanaf de leeftijd van twaalf jaar op te nemen, en die opnameplicht hebben. Deze opnameplicht geldt niet voor minderjarigen die niet vooraf werden opgenomen in een onthaal-, oriëntatie- en observatiecentrum.

gemeenschapsinstelling komen. **§3 van artikel 53bis** maakt dit ook mogelijk voor organisaties voor bijzondere jeugdzorg, voor zover ze over verblijfsmodules met 1bismodaliteiten beschikken. De bijzondere voorwaarden die gelden voor 1bisvoorzieningen worden onverminderd van toepassing op de organisaties voor bijzondere jeugdzorg die een deel van hun modules voor deze doelgroep vrijhouden. Op die manier kunnen bestaande praktijken ook in het modulaire kader behouden blijven.

Op verschillende fora wordt de vraag gesteld naar de mogelijkheden om vernieuwende initiatieven uit te kunnen werken zonder dat dit leidt tot administratieve lastenverhoging. Binnen de Staten-Generaal Jeugdhulp 'Met de kracht van de jeugd' krijgt innovatie een prominente plaats en wordt, met betrekking tot het aanbod, een streefdoel als volgt omschreven: 'multifunctioneel organisatiemodel dat opportuniteiten biedt in samenwerking, innovatie en vraaggerichte zorg.' Het modulaire kader biedt hierop een antwoord. Voor wat innovatie betreft, installeren we met **§4 van artikel 53bis** een mogelijkheid voor organisaties die op basis van een objectieve parameter gelinkt aan prestaties – nl. de bezetting, een bepaalde prestatienorm behalen, om expliciet en tastbaar rond innovatie te werken. De buffer van 15% kan voor innovatie worden ingezet, maar eveneens voor flexibiliteit op organisatieniveau. Aan de spelregels inzake de minimale bezettingsgraad van 80% wijzigt in het modulaire kader niets. Organisaties worden nog steeds verwacht een minimale bezetting van 80% te halen, ook de bepalingen inzake het niet behalen van de minimale bezetting blijven ongewijzigd. Voor de OOOO blijft de minimale bezettingsgraad 70%; deze organisaties kunnen vanaf een bezetting van 75% voorstellen inzake innovatie en flexibilisering doen (cf. infra). De bezetting wordt berekend op het totaal aantal modules waarvoor de organisatie erkend is, en meer bepaald als volgt: de som van het aantal begeleidingsdagen volgens de maatregel of jeugdhulpverleningsbeslissing in de verschillende typemodules/(totaal aantal modules*365)*100. Bijvoorbeeld: een organisatie is erkend voor 10 modules verblijf en 12 modules contextbegeleiding. Voor elke module wordt het totaal aantal dagen dat deze gekoppeld is via maatregel of jeugdhulpverleningsbeslissing aan minderjarigen in 2014 opgeteld (als elke typemodule gedurende het ganse jaar gekoppeld is aan minderjarigen is dat voor verblijf 10*365 (dus geen rekening houden met de mate waarin de jongere overnachtte in de organisatie) en voor contextbegeleiding 12*365). Deze som wordt gedeeld door 22 (= totaal aantal erkende modules)*365, en dit wordt vermenigvuldigd met 100. In het modulair kader introduceren we een incentive voor voorzieningen die gemiddeld op jaarbasis een bezetting halen van meer dan 85%. Dergelijke voorzieningen kunnen een deel van de capaciteit, namelijk het proportioneel aantal punten van het aantal procentpunten dat de bezetting van de organisatie in het voorgaande jaar de 85% oversteeg, flexibel inzetten of voorstellen doen naar innoverend aanbod.

De aanvraag voor een innovatief project omvat minstens volgende elementen:

- de aanleiding voor de aanvraag;
- de modules die innovatief worden ingezet;
- het verslag van het overleg met de verwijzende instanties¹⁰ inzake deze aanvraag;
- de inhoudelijke uitwerking met vermelding van:
 - o doelgroep;
 - o doelstellingen;

¹⁰ Het is evident dat ook de intersectorale toegangspoort betrokken wordt; het getuigt zelfs van goede praktijk om voorstellen ter zake ruimer en regionaal af te toetsen, via bv. het intersectoraal regionaal overleg jeugdhulp (IROJ). Bij de coördinatie zal deze bepaling in die zin gewijzigd worden.

- indicatoren;
- wijze van opvolgen en evalueren;
- desgevallend het eindproduct;
- wijze van overdracht naar andere voorzieningen;
- de wijze waarop het project desgevallend kan geïntegreerd worden in de reguliere structuren.

Het kan een overweging zijn om vanuit verschillende organisaties punten samen te leggen voor een innovatief project.

Artikel 53ter neemt de erkenningsvoorwaarden en de vernieuwde kwaliteitsregelgeving (cf. infra) die gelden voor de erkende voorzieningen van de categorieën 1 tot en met 9 over voor de organisaties voor bijzondere jeugdzorg.

Voor wat de modaliteiten inzake het aanvragen van in het erkennings- en subsidiëringsbesluit voorziene afwijkingsmogelijkheden betreft (betrekking hebbend op artikel 11, 2° en 3°, respectievelijk het zgn. overtal en de afwijking op leeftijd), wordt dit gekoppeld aan de erkenningssituatie zoals opgenomen in het erkenningsbesluit en de verdeling over de afdelingen.

Voor een organisatie die niet erkend is in verschillende afdelingen, moet overtal gevraagd worden als de totale capaciteit van een bepaalde module overschreden wordt. Voor organisaties die wel erkend zijn in meerdere afdelingen, wordt een onderscheid gemaakt naargelang het soort modules:

Voor wat de modules verblijf en dagbegeleiding betreft, moet overtal gevraagd worden als het aantal modules waarvoor de afdeling erkend is overschreden wordt. Voor wat de modules contextbegeleiding en contextbegeleiding in functie van autonoom wonen en diagnostiek betreft, moet enkel overtal worden gevraagd als de totale capaciteit van (de som van) die modules op organisatieniveau overschreden wordt.

We verwijzen naar de rondzendbrief van 16 juli 2014 die de procedure voor het aanvragen van afwijkingen vastlegt.

Artikel 53quater legt bijkomende voorwaarden vast die inherent zijn aan de modulaire organisatie van de hulpverlening, namelijk het structureel voorzien van vraagverheldering en van een regiefunctie op zowel casus- als organisatieniveau. We baseren ons op de ervaringen van het proefproject inzake de multifunctionele centra, maar kiezen er voor om ook inzake de regelgeving niet al te normerend naar voren te treden. De vraagverheldering en beide regiefuncties worden benoemd, maar de organisaties krijgen ruimte om ze zelf invulling te geven en deze invulling te expliciteren. De kernprocessen in het kwaliteitsbeleid bieden hiervoor het kader.

In artikel **53quinquies** wordt een aantal bijzondere erkenningsvoorwaarden dat van toepassing is op begeleidingstehuizen, betreffende het permanente toezicht, de (medische) zorg, de individuele rekening voor minderjarigen met eigen inkomsten en het medische dossier, toepasbaar gemaakt op organisaties voor bijzondere jeugdzorg.

De procedures voor het verlenen, verlengen, intrekken en wijzigen van een erkenning als organisatie voor bijzondere jeugdzorg worden opgenomen in artikel **53sexies**. We baseren

ons maximaal op de bepalingen die gelden voor de negen erkenningscategorieën, met een aantal verbijzonderingen. Zo omschrijft **§3** - de ontvankelijkheidsvereisten voor een aanvraag - dat een aanvraagdossier moet bevatten voor welke modules er erkenning wordt gevraagd en in welke hoeveelheid de initiatiefnemer ze zal aanbieden, dat het pedagogische profiel moet bevatten hoe de vraagverheldering, de regiefunctie op casusniveau en de regiefunctie op organisatieniveau gestalte zullen krijgen. Organisaties die verblijfsmodules wensen aan te bieden, moeten eveneens aangeven of ze ervoor opteren om als zgn. 1bisorganisatie erkenning te krijgen en of ze modules willen voorbehouden exclusief voor jongeren die rechtstreeks uit een gemeenschapsinstelling komen.

Artikel 53septies en bijlage 10 bij het besluit regelen de financiering van de organisaties voor bijzondere jeugdzorg. Een noodzakelijke voorwaarde om modulair te kunnen erkennen en subsidiëren, is het schrappen van de huidige spilcapaciteiten. De afspraken in het vierde Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de social-/non-profitsectoren voor de periode 2011-2015 van 21 februari 2011 vormen een opstap voor wat de kwaliteitsverbetering inzake de begeleidende functies in begeleidingstehuizen betreft. De realisatie van dit akkoord zorgt voor een verhoging van het begeleidende personeelskader (voor begeleidingstehuizen variërend van 0,65 tot 0,78 vte per capaciteit en gemiddeld 0,75; in het EMK 0,8 vte, bestaande uit 0,64 vte voor verblijf en 0,16 vte voor contextbegeleiding). Inzake de financiering kiezen we voor een forfaitaire enveloppe per typemodule. Een initiatiefnemer wordt erkend om bepaalde typemodules in een bepaald volume in te zetten. Op de totale subsidie die een inrichtende macht ontvangt, wordt een anciënniteitscorrectie toegepast, op basis van de gemiddelde anciënniteit van het totale personeel dat in de organisatie voor bijzondere jeugdzorg met de subsidie tewerkgesteld wordt.

Voor wat de anciënniteitscorrectie betreft, wordt voor elke organisatie voor jeugdzorg de situatie op 1 januari van het betreffende jaar als basis genomen.

De tabel in bijlage 10 bij het erkennings- en subsidiëringsbesluit bevat de forfaitaire subsidie voor de verschillende modules, waarbij we vertrekken van een vaste personeelskost per gewichtspunt. Dit is de brutoloonkost (bruto wedde, vakantiegeld, eindejaarspremie, patronale lasten (RSZ, woon-werkverkeer, arbeidsongevallen verzekering, syndicale premie, arbeidsgeneeskunde,...)) voor 0,16 vte met een anciënniteit van 5 jaar, vermeerderd met de bijkomende forfaits in kader van de afgesloten VIA-akkoorden, met name voor vervangingen door de bijkomende verlofdagen, voor de managementondersteuning en voor de vormingsbijdrage.

Voor de vaststelling van de looncomponent wordt generiek uitgegaan van het barema begeleider klasse 1 (b1c). De correctie per jaar anciënniteit bedraagt 179,58 euro; daarnaast bevat de tabel de weddesupplementen en de subsidie voor werking, infrastructuur en verblijf.

De subsidie voor zakgeld (**§4**) en de verblijfssubsidie voor jongeren die autonoom wonen, wordt niet in de enveloppe verrekend, maar wordt via een aparte subsidiestroom gefinancierd (**§5**). De subsidiëring van personeelskosten die voortvloeien uit toepassing van het koninklijk besluit van 7 mei 2007 tot regeling van het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag - het zgn. stelsel van brugpensioenen - wordt eveneens post factum en afzonderlijk op basis van aparte verantwoording geregeld (**§3**). De subsidie voor bovenstaande items wordt na het afgelopen kalenderjaar via elektronische weg door Jongerenwelzijn opgevraagd en afgerekend. De nodige bewijsstukken moeten door de initiatiefnemer bijgehouden worden en kunnen door het agentschap worden opgevraagd of door Zorginspectie ter plekke geconsulteerd worden.

De herziening van het subsidiëeringsmechanisme moet de private initiatiefnemer in staat stellen om zich daadwerkelijk als sociaal ondernemer te profileren. Hij krijgt een grotere budgettaire autonomie en responsabilisering waarmee hij meer impact op zijn inputgebieden heeft. We trekken hiermee een parallel met de keuzen die gemaakt werden in de sectorale uitvoeringsbepalingen bij het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet: het vastleggen van de outputgebieden, terwijl de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk is voor de acties inzake de inputgebieden. De uitvoering legt de klemtoon op resultaten-, gebruikers-, medewerkers- en maatschappijresultaten - en schrijft een betrokkenheid en participatie van deze drie groepen in het (kwaliteits)beleid van de organisaties in. We bouwen een beperkt aantal sleutels in die een correcte en op de kerntaak afgestemde besteding van de subsidiëring moet waarborgen. De initiatiefnemer kan de enveloppe dus vrij besteden, voor zoverre er minimaal 70% van de subsidie aan personeelskosten wordt besteed (§8). Daarnaast schrijven we in de regelgeving in dat minimaal 2/3 van het gesubsidieerde personeel voor begeleidende functies wordt ingezet (§9). Met begeleidende functies wordt bedoeld: functies die in direct verband tot de individuele hulpverlening staan. Evident behoren hiertoe de begeleiders, maar ook bv. een bijzondere functie die instaat voor begeleidersintervisie. Wat niet in aanmerking komt, is bv. een bijzondere functie die instaat voor het kwaliteitsbeleid. Deze in §8 vermelde 70%-verhouding vinden we eveneens terug in de regelgeving van de CKG's en het Algemeen Welzijnswerk.

§10 bepaalt dat de subsidie in voorschotten wordt uitbetaald, zoals in andere welzijnssectoren waar met enveloppenfinanciering gewerkt wordt. Het maandelijks voorschot bedraagt een twaalfde van 90% van de jaarlijkse subsidie-enveloppe. Het saldo wordt uitbetaald in het eerste kwartaal van het volgende jaar.

§11 voorziet in een sanctioneringsmechanisme voor een persistent ondergebruik van de capaciteit. Dit mechanisme is analoog aan dat van de vroegere situatie. Voor de wijze waarop de bezetting van de capaciteit wordt berekend en een concreet voorbeeld verwijzen we naar pagina 9.

§12 regelt de forfaitaire subsidie voor voorzieningen die een module verblijf en contextbegeleiding vrijhouden voor de instroom van jongeren uit de gemeenschapsinstellingen. Deze subsidie werd door het EMK niet beïnvloed.

§13 legt de modaliteiten inzake reservevorming vast: de reserve, exclusief het sociaal passief, die een organisatie voor bijzondere jeugdzorg aanlegt, mag niet meer bedragen dan 50% van de jaarlijkse subsidie. Het sociaal passief mag niet meer dan 25% van de jaarlijkse personeelskosten bedragen. Eventuele reserves uit het verleden - i.e. vóór de instap van de organisatie in het modulair kader - worden hierbij niet in rekening gebracht. De vaststelling van deze reserve gebeurt op basis van de ingestuurde jaarrekening, in te dienen voor 30 juni van het boekhoudjaar n+1, van de inrichtende macht. De verschillende erkenningen door Jongerenwelzijn verleend, worden hierbij samen genomen. Grote giften, legaten en overname van andere inrichtende machten, worden hierbij niet in aanmerking genomen. Het reservebedrag wordt na onderling overleg vóór 1 november overgemaakt aan de inrichtende macht. Deze bedragen, positief of negatief, worden bijgehouden door Jongerenwelzijn en moeten niet verwerkt worden in de boekhouding van de inrichtende macht.

Concrete werkwijze:

Eerste jaar reservebepaling

Basis is de afgesloten boekhouding van het vorige jaar op 31 december.

Hierbij worden alle reserves die vanuit het verleden werden opgebouwd, niet meegerekend; evenals een eventueel sociaal passief dat meer of 25% van de subsidie bedraagt.

In tweede instantie wordt het resultaat van het eerste boekhoudjaar in het kader van de enveloppenfinanciering bekeken. Daarbij worden toevoegingen of verminderingen aan het sociaal passief en/of aangroei of verminderingen van allerhande reserves geneutraliseerd.

Legaten en giften die als uitzonderlijk worden beschouwd, worden hierbij ook geneutraliseerd.

Hierbij worden zogenaamde uitzonderlijke opbrengsten en kosten op individuele basis bekeken of ze al dan niet worden meegenomen in het resultaat. Als uitzonderlijke kost kan bij voorbeeld overstromingsschade/stormschade worden meegenomen.

Wat niet meegenomen wordt, is bijvoorbeeld een negatieve afrekening van het voorbije boekjaar. Ook een positieve afrekening van het voorbije jaar wordt geneutraliseerd.

Uiteindelijk krijgen we ofwel een negatief of positief resultaat.

Dit resultaat wordt meegenomen naar het volgende jaar, dit wil zeggen dat ook een negatief resultaat wordt meegenomen naar het volgende jaar.

De basis voor de procentuele berekening van de reservevorming is de enveloppe zoals toegekend, maar ook de bijkomende kosten (zakgeld, vergoeding autonoom wonen, brugpensioen, bijzondere kosten) alsook de bijkomende erkenning voor opvang van minderjarigen uit de gemeenschapsinstellingen, en bijkomende subsidies die de werking ondersteunen (vb. eenmalige informaticatoelage). Bij deze basis wordt alsnog 25% van de personeelskost (rekeningen 62) toegevoegd. De gecumuleerde winst mag dan niet groter zijn dan de basis zoals hierboven berekend.

De volgende jaren

Dezelfde werkwijze als het vorige jaar wordt gehanteerd, maar de nieuwe jaarreserve/het tekort wordt bijgeteld of afgetrokken van het vorige jaar.

Dit nieuwe resultaat wordt terug afgezet t.o.v. de verkregen enveloppe en andere inkomsten zoals hierboven vermeld van het huidige boekjaar.

Voorbeeld:

Totale subsidie eerste jaar: 2.000.000 euro.

Personeelskost: 1.600.000 euro

Effectieve uitgaven: 1.950.000 euro

Basis = 50% van 2.000.000 + 25% van 1.600.000 = 1.400.000 euro

Overschot: 50.000 euro

Totale subsidie tweede jaar: 2.200.000 euro.

Personeelskost: 1.800.000 euro
Effectieve uitgaven: 2.150.000 euro

Basis = 50% van 2.200.000 + 25% van 1.800.000 = **1.550.000 euro**

Overschot: 50.000 euro

De gecumuleerde reserve bedraagt 50.000 + 50.000 = **100.000 euro**.

WERKWIJZE:

De jaarrekening wordt opgestuurd uiterlijk tegen 30 juni van het volgende jaar. Vóór 1 november wordt de reserve meegedeeld aan de inrichtende macht, die eventueel kan reageren en vervolgens wordt de reserve definitief bepaald.

Wat wordt meegedeeld:

- de basis van de reserve, deze wordt ieder jaar aangepast;
- het netto resultaat van het boekjaar;
- de vorige reserve;
- de gecumuleerde reserve.

Het gewijzigde besluit van de Vlaamse Regering beoogt het creëren van een modulair kader binnen een experimentele context. **Artikel 53octies** en **artikel 53novies** leggen hiervoor een aantal krijtlijnen vast, respectievelijk door het vastleggen dat er tussen Jongerenwelzijn en elke organisatie voor bijzondere jeugdzorg een convenant wordt afgesloten dat onder meer de modaliteiten inzake opvolging en registratie bevat en door het vastleggen dat Jongerenwelzijn vóór 1 maart 2014 een evaluatierapport aan de Vlaamse Regering moet voorleggen.

Ook na de experimentfase wordt het convenant behouden, als instrument om essentiële aspecten van de hulpverlening (zoals actieradius) en innovatie- en flexibiliseringsinitiatieven te formaliseren.

Met **artikel 53decies** wordt duidelijk gemaakt binnen welke timing de overstap van een op erkenningscategorieën gebaseerd aanbod naar een modulaire organisatie wordt veralgemeend. Deze volledige overstap moet gebeuren na de evaluatie van de implementatie van het experimenteel modulaire kader (cf. artikel 53novies) en uiterlijk op 1 januari 2015. Het eind- en evaluatierapport is terug te vinden op de website van Jongerenwelzijn¹¹.

Artikel 53undecies operationaliseert eenmalig een efficiëntere invulling van de residentiële capaciteit, door bij de instap in het modulair kader per schijf van twaalf plaatsen van een begeleidingstehuis één plaats om te bouwen naar een module contextbegeleiding basisintensiteit. Deze ombouw wordt niet doorgevoerd voor voorzieningen die exclusief erkend zijn voor de opvang van kinderen tot de leeftijd van 12 jaar.

Deel 2: kwaliteitsbeleid

Begrippenlijst

Het nieuwe kwaliteitsconcept voor de private voorzieningen van Jongerenwelzijn introduceert een aantal nieuwe begrippen.

Gebruiker: een natuurlijk persoon of een rechtspersoon die, al dan niet vrijwillig, een beroep doet op een voorziening (Art.2, 3° van het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet);

Kwaliteitszorg: dat deel van de managementfunctie dat bepalend is voor het vaststellen en uitvoeren van het kwaliteitsbeleid. Voor het uitvoeren van het kwaliteitsbeleid zijn een kwaliteitsmanagementsysteem en een zelfevaluatie nodig (Art. 4 van het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet);

Kwaliteitsbeleid: de intenties van een voorziening met betrekking tot kwaliteit en wegen daar naartoe, formeel uitgedrukt in een verklaring van het management. Het kwaliteitsbeleid moet in overeenstemming zijn met het algemeen beleid van de voorziening en moet een basis leggen voor formulering van de kwaliteitsdoelstellingen. Het steunt op de deelname van alle medewerkers en streeft naar voordelen voor de gebruikers, de medewerkers, de voorziening en de samenleving. Het kwaliteitsbeleid bestaat uit ten minste een missie, een visie, doelstellingen en een strategie. (Art. 5, §1 van het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet);

Kwaliteitsmanagementsysteem: systeem nodig voor de vaststelling en uitwerking van het kwaliteitsbeleid en de kwaliteitsdoelstellingen en om die doelstellingen vervolgens te bereiken. Het systeem bestaat uit de organisatorische structuur, bevoegdheden, verantwoordelijkheden, procedures en processen. (Art. 5, §2 van het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet);

Zelfevaluatie: een systematische evaluatie van de processen, structuren en resultaten van de voorziening en wordt door de voorziening zelf verwezenlijkt. De voorziening toont door middel van een zelfevaluatie aan hoe ze haar processen, structuren en resultaten bewaakt, beheerst en voortdurend verbetert. (Art. 5, §3 van het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet);

Kwaliteitshandboek: het kwaliteitsbeleid, het kwaliteitsmanagementsysteem en de zelfevaluatie krijgen gestalte in een kwaliteitshandboek, dat bekrachtigd wordt door de hoogste leiding binnen de voorziening (Art. 5, §4 van het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet);

Ad hoc: enkel in specifieke situaties, eenmalige oplossingen die niet als regel worden beschouwd;

Systematisch: planmatig en intentioneel volgens een systeem of methodiek opgezet;

Activiteitencentrum: onderdeel van een organisatie;

Benchmarking: het vergelijken van kwaliteit en prestaties van een organisatie met die van vergelijkbare andere organisaties;

¹¹ <http://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/professionelen/assets/docs/private-voorzieningen/emk/evaluatierapport-EMK.pdf>

Benchlearning: het leren uit de vergelijking van kwaliteit en prestaties van een organisatie met die van vergelijkbare andere organisaties;

Functiegroep: een groep van medewerkers die een gemeenschappelijke functie uitoefenen binnen de organisatie;

SMART: specifiek, mmeetbaar, aanvaardbaar, realistisch, tijdgebonden;

Proceseigenaar: persoon die verantwoordelijk is voor het beheersen van een bepaald proces binnen de organisatie. Hij legt de grote lijnen vast, bepaalt de doelstellingen en stuurt het proces. De proceseigenaar is verantwoordelijk voor alle activiteiten binnen het proces;

Inputgebieden: de organisatorisch gerichte aandachtsgebieden, betrekking hebbend op de activiteiten die het mogelijk maken dat de organisatie bepaalde resultaten behaalt (leiderschap, personeelsbeleid, beleid en strategie en middelen en partnerschappen);

Outputgebieden: de resultaat gerichte aandachtsgebieden, die betrekking hebben op de verschillende aspecten van de organisatievoering (gebruikers-, medewerkers- en samenlevingsresultaten);

Waardering: de beoordeling van de organisatie door de strategische partners;

Strategische partners: alle partners waarmee de organisatie een langdurige samenwerking heeft voor de uitvoering van de kernprocessen ten voordele van de outputgebieden;

Maatschappelijke opdracht: de relevantie van de hulpverlening voor de maatschappelijke behoeften en de invloed die de organisatie uitoefent op de professionele en maatschappelijke ontwikkelingen, rekening houdend met de verwachtingen van de samenleving en de waarde van de strategische partners;

Maatschappelijke tendensen: maatschappelijke veranderingen.

Situering

De krachtlijnen van het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet

Sinds 17 oktober 2003 vervangt het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet van de gezondheids- en welzijnsvoorzieningen het decreet van 29 april 1997 inzake de kwaliteitszorg in de welzijnsvoorzieningen en het decreet van 25 februari 1997 betreffende de integrale kwaliteitszorg in de verzorgingsvoorzieningen. De kwaliteitsdecreten van 1997 hebben van het streven naar kwaliteit een formele erkenningsnorm gemaakt. De erkenningsvoorwaarden werden aangevuld met minimale kwaliteitseisen, waarbij het voeren van een kwaliteitsbeleid aan de hand van een kwaliteitssysteem centraal staat.

Het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet gaat nog een stap verder en responsabiliseert organisaties om de kwaliteit van de zorg voortdurend te bewaken en te optimaliseren. Aan de hand van een zelfevaluatiesysteem onderzoekt de organisatie zelf de kwaliteit van de zorg en voert ze op basis hiervan concrete verbetertrajecten uit. Het geharmoniseerde

decreet legt de nadruk op de kwantitatieve aantoonbaarheid van de resultaten. Voor de welzijnsvoorzieningen is de expliciete aandacht voor gegevensverzameling, registratie en het werken met thema's een nieuw element.

Het geharmoniseerde decreet hanteert een aantal uitgangspunten:

- de organisatie maakt geen onderscheid op basis van leeftijd, geslacht, ideologische, filosofische of godsdienstige overtuiging, ras, geaardheid of vermogenstoestand (art. 3, §1);
- de overheid, de gebruikers en de organisatie zijn samen verantwoordelijk voor de kwaliteit van de zorg (art. 3, §3);
- centraal in het geharmoniseerde decreet staat de zorg voor de gebruiker, maar deze zorg mag niet ten koste gaan van het welzijn van het personeel of de financiële gezondheid van de organisatie. Werken aan kwaliteit is in ieders belang en zoekt naar een evenwicht waar alle betrokkenen beter van worden (art. 5, §1).

De decreetgever verwacht van elke organisatie dat zij een kwaliteitsbeleid voert dat de eigen intenties met betrekking tot kwaliteit en de wegen hier naartoe omvat. Het kwaliteitsbeleid moet formeel door het management van de organisatie in een geschreven verklaring zijn uitgedrukt. Het heeft minimaal betrekking op de missie, visie, doelstellingen en de strategie van de voorziening met betrekking tot kwaliteit. Kwaliteitsbeleid is organisatiebeleid en wordt door het management geautoriseerd; het management moet erover waken dat het kwaliteitsbeleid wordt vertaald, geïmplementeerd en uitgevoerd op alle niveaus van de organisatie. Alle medewerkers en alle personeelsgroepen moeten bij de uitvoering van het kwaliteitsbeleid betrokken worden. Bij het tot stand komen van een kwaliteitsbeleid is de inbreng van alle medewerkers immers nodig om de slaagkansen ervan veilig te stellen. Het kwaliteitsbeleid van een organisatie moet streven naar voordelen voor de gebruikers van de organisatie, maar ook voor de personeelsleden van de organisatie en voor de samenleving in haar geheel.

Voor het uitvoeren van het kwaliteitsbeleid stelt het geharmoniseerde decreet dat een kwaliteitsmanagementsysteem en een zelfevaluatie nodig zijn. Het kwaliteitsmanagementsysteem verzekert de vaststelling en de uitwerking van het kwaliteitsbeleid en de kwaliteitsdoelstellingen en waakt er over dat de vastgestelde kwaliteitsdoelstellingen effectief worden bereikt. Het kwaliteitsmanagementsysteem wordt opgezet voor en aangepast aan de specifieke aard van de organisatie. De nadruk wordt gelegd op procedures en processen. Een permanente controle en beheersing van procedures en processen is belangrijk. De overheid zal in geen geval instrumenten opleggen aan de organisaties. Het is de verantwoordelijkheid van de organisatie om zelf te bepalen op welke wijze het kwaliteitsbeleid in uitvoering wordt gebracht. De overheid wil wel weten of de organisatie aan de hand van gemeten resultaten de eigen kwaliteit kent en werkt aan verbetering.

De zelfevaluatie geeft een beschrijving van het huidige kwaliteitsniveau. Onder andere aan de hand van metingen, houdt de organisatie de vinger aan de pols en spoort ze zwakke punten op. De zwakke punten bieden een basis voor kwaliteitsverbetering geformuleerd in kwaliteitsdoelstellingen. De zelfevaluatie geeft ook de maatregelen op, die de organisatie neemt en voorziet te treffen om haar kwaliteitsdoelstellingen te verwezenlijken, evenals de

termijnen waarbinnen de organisatie de doelstellingen wil bereiken. Ten slotte toont de organisatie zelf aan of de doelstellingen al dan niet bereikt zijn en of er sprake is van borging of nieuwe acties.

Op deze manier kunnen we spreken van een geconditioneerde zelfevaluatie. Dit is een evaluatie die de organisatie zelf uitvoert, maar waarbij de overheid mee kan bepalen welke elementen belangrijk zijn om op te nemen. De overheid verwacht wat betreft deze aspecten van zorg vanwege de organisatie een jaarlijkse kwaliteitsplanning met resultaten en actieplannen. Voor de overheid zijn niet alleen de resultaten van belang, maar ook de acties en de verbeterprocessen die de organisaties opzetten. De bijkomende sectorale regels waaraan de kwaliteitshandboeken moeten voldoen, kunnen alleen in overleg met de betrokken sectoren worden opgesteld.

Uitgangspunten voor het traject van de bijzondere jeugdbijstand

Jongerenwelzijn startte in 2010 samen met de sector een traject voor de ontwikkeling van dit uitvoeringsbesluit bij het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet. Het uitvoeringsbesluit concretiseert de minimale verwachtingen voor de erkende organisaties van de bijzondere jeugdbijstand en ligt in de lijn van de verschillende evoluties in de sector die bepalen hoe we als sector naar kwaliteit kijken.

We streven ernaar om organisaties effectief te laten groeien tot sociale en maatschappelijk verantwoordelijke ondernemers. We willen hen hiervoor de juiste instrumenten en kaders aanbieden.

Deze evolutie wordt onder andere geconcretiseerd in de vertaalslag van werkvormen naar een modulair kader (cf. supra). Deze modulering gaat gepaard met een financieringssysteem dat de organisatie meer managersruimte geeft. Ook inzake kwaliteitszorg zal de organisatie als sociale ondernemer zelf aan de slag gaan met indicatoren en meetfactoren en krijgt het resultaat en het proces ernaartoe een grotere focus vanuit de overheid. Dit impliceert voor de organisatie meer verantwoordelijkheid voor het uitbouwen van hun werking.

Ook voor wat betreft de kwaliteitszorg zal in de visie duidelijk omschreven moeten worden hoe alle organisatorische en resultaatgerichte domeinen in de organisatie geïntegreerd zijn. De keuze voor een dergelijke benadering is te verklaren vanuit het uitgangspunt dat een organisatie het beste geplaatst is om de eigen werkzaamheden in alle aspecten te bepalen en te beheersen binnen de contouren van de regelgeving en in dialoog met strategische partners. Daarbij evalueert zij de eigen resultaten (output/outcome) en onderneemt ze acties op het gebied van de input om de resultaten te verbeteren. De overheid laat de vaak al te strikte en strakke regulering van bepaalde aspecten van een organisatie gedeeltelijk los en benadert de organisatie meer vanuit de resultaten en de wijze waarop deze tot stand komen.

Volgens artikel 6, §2 van het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet kan de Vlaamse Regering per sector een lijst opstellen van aspecten van zorg die een bijzondere maatschappelijke waarde hebben en die de organisaties minimaal moeten opnemen in hun zelfevaluatie. In dit uitvoeringsbesluit wordt de nadruk gelegd op de kwaliteitsthema's kwaliteitszorg, kernprocessen en de resultaten van de gebruiker, de medewerkers en de samenleving. Als inspirator voor de uitwerking van deze thema's werd na een doorlichting van verschillende modellen, het managementmodel EFQM¹² als het meest integrale en toepasbare model voor de sector naar voren geschoven. Dit model werd als vertrekpunt genomen en

¹² Voor verdere info verwijzen we naar www.efqm.org

aangepast aan de essentie en realiteit van de sector. EFQM staat voor European Foundation for Quality Management en is opgericht door 14 Europese private ondernemingen. Intussen is het uitgegroeid tot een referentiemodel dat wereldwijd wordt gebruikt door de private en de publieke sector. Het primaire doel van EFQM is organisaties in staat stellen een evaluatie te maken van alle domeinen van de organisatie door de leden van de organisatie zelf. Het is een samenhangende, systematische evaluatie die regelmatig georganiseerd wordt rond welomschreven thema's die het geheel van de organisatie omvatten. Het betreft zowel organisatorische aandachtsgebieden, als resultaatgerichte aandachtsgebieden.

De organisatorische aandachtsgebieden omvatten leiderschap, personeelsbeleid, beleid en strategie, middelen en partnerschappen en kernprocessen.

- Leiderschap: de manier waarop de leiding van de organisatie de richting van de organisatie bepaalt en deze vertaalt naar de dagelijkse werkelijkheid;
- Personeelsbeleid: het sociale beleid ten aanzien van de in de organisatie tewerkgestelde personen, zowel hulp- en dienstverleners, als administratieve, ondersteunende en stafmedewerkers;
- Beleid en strategie: beleid slaat op het besturen van een organisatie vanuit algemene opties en principes. Beleid expliciteert de keuze van doelstellingen die de organisatie implementeert en op haar resultaten evalueert. Onder strategie verstaan we de planmatige en doelgerichte inzet van personele en materiële middelen om de toekomstvisie en de beleidsbeslissingen van de organisatie te realiseren. We schenken hierbij met toepassing van artikel 6, §2, van het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet bijzondere aandacht voor de bestuursorganen (Raad van Bestuur, Algemene Vergadering, dagelijks bestuur) van de organisatie, in het bijzonder wat de diversiteit in samenstelling, de deskundigheid, de opdrachten en de verantwoordelijkheden van de bestuursorganen betreft. We verwijzen ter inspiratie onder meer naar de aanbevelingen voor het besturen van socialprofit-organisaties, samengesteld door de Koning Boudewijnstichting¹³. Binnen ditzelfde artikel heeft de organisatie ook aandacht in haar kwaliteitsbeleid voor gelijke kansen, op het gebied van toegankelijkheid, diversiteit en non-discriminatie.
- Middelen en partnerschappen: alle aspecten van de inzet van middelen (met uitzondering van het personeel) voor de ondersteuning van de kernprocessen van de organisatie. Het betreft infrastructuur, financies, informatie en netwerkvorming.
- Kernprocessen: de kritische processen binnen de organisatie. Dit zijn de processen die de organisatie in staat stellen om haar missie te realiseren.

De resultaatsgebieden omvatten de resultaten met betrekking tot de gebruiker, het personeel, de samenleving en de eindresultaten van de organisatie. EFQM gaat ervan uit dat innovatie en leren een bijdrage kunnen leveren aan de organisatiegerichte factoren die het behalen van goede resultaten mogelijk maken.

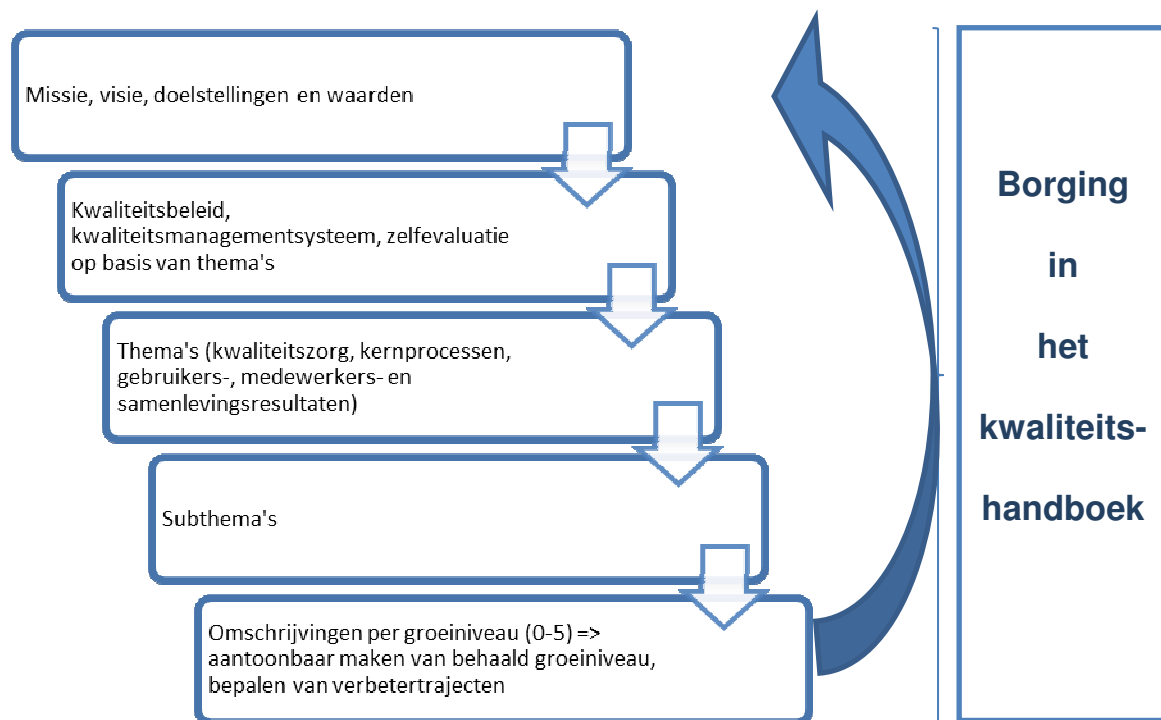
¹³ De aanbevelingen zijn consulteerbaar op:
<http://www.socialgovernanceacademy.be/sites/default/files/Aanbevelingen%20SPO's.pdf>.

Kwaliteit wordt benaderd als een dynamisch en evolutief gegeven. Dit komt tot uiting enerzijds in de groeiniveaus die aan de verschillende kwaliteitsthema's worden gekoppeld en anderzijds in het cyclische karakter van uitvoering-evaluatie-bijsturing aanwezig in de groeiniveaus. In het uitvoeringsbesluit wordt als tweede inspirator de kwaliteitscirkel van W.E. Deming gehanteerd, bestaande uit 4 kwadranten: plannen-uitvoeren-controleren-bijstellen (plan-do-check-act, PDCA-cyclus). *Plannen* betekent dat de organisatie kijkt naar de huidige werkzaamheden en een plan voor verbetering van deze werkzaamheden ontwerpt. Voor elke verbetering worden doelstellingen vastgesteld. Vervolgens worden de geplande verbeteringen *uitgevoerd*. *Controleren* betekent dat de organisatie het resultaat van de verbetering meet, vergelijkt met de oorspronkelijke situatie en toetst aan de vastgestelde doelstellingen. Daarna volgt de fase van *bijstelling*, waarbij de organisatie de werkzaamheden bijstuurt op basis van de geleerde lessen uit de controlefase. Dit leidt tot een nieuwe evaluatie en zo wordt de cirkel opnieuw doorlopen voor de verschillende verbetertrajecten.

De contouren van het uitvoeringsbesluit kunnen worden samengevat in onderstaand schema. Elke organisatie vertrekt vanuit een duidelijke missie, visie, doelstellingen en waarden. De missie geeft de bestaansreden van de organisatie weer. De visie omvat de richtinggevende strategische lijnen voor de komende jaren. In deze visie zijn alle organisatorische en resultaatsgerichte domeinen van de organisatie geïntegreerd. Het geheel geeft weer hoe de organisatie haar werking bepaalt, met welk doel en welke resultaten hierbij verwacht worden.

Vervolgens bepaalt de organisatie, zoals aangegeven in artikel 5 van het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet, op welke manier de missie, visie, doelstellingen, waarden en strategieën om haar doelstellingen en maatschappelijke meerwaarde te verwezenlijken worden verwerkt in het kwaliteitsbeleid en concretiseert ze de kwaliteitsdoelstellingen. De specifieke uitwerking van het kwaliteitsbeleid is vervat in het kwaliteitsmanagementsysteem. Voor het toepassen van de zelfevaluatie, baseert de organisatie zich op het uitgewerkte kwaliteitskader van het uitvoeringsbesluit.

Dit kwaliteitskader bestaat uit vijf thema's. Voor elk thema zijn subthema's vastgelegd. Voor elk subthema zijn er per groeiniveau specifieke omschrijvingen. De organisatie staat binnen de zelfevaluatie in voor het aantoonbaar maken van het bereikte groeiniveau aan de hand van indicatoren en meetfactoren. Op basis van de vaststellingen van de zelfevaluatie worden verbetertrajecten opgezet, waarvan de resultaten leiden tot bijsturing van de organisatorische domeinen van de organisatie. De bijsturing van de organisatorische domeinen moet leiden tot betere resultaten. Om het effect van dit laatste na te gaan, zal opnieuw een zelfevaluatie plaatsvinden. Op deze manier is kwaliteitszorg een dynamisch groeiproces, waarbij voortdurende kwaliteitsbewaking en bijsturing gerealiseerd wordt door de organisatie. Het kwaliteitshandboek zorgt voor de borging van alle documentatie en processen. Het kwaliteitshandboek vormt een gebruiksvriendelijk en gemakkelijk toepasbaar werkinstrument, waarmee alle medewerkers van de organisatie eenduidig aan de slag kunnen.

Toelichting bij de groeivertical levels

Elk kwaliteitsthema bestaat uit subthema's. Elk subthema is onderverdeeld in groeivertical levels met geconcretiseerde omschrijvingen per groeivertical level. Om een volgend groeivertical level te behalen, moet aan alle omschrijvingen van het groeivertical level en van de vorige groeivertical levels voldaan zijn. Voor alle subthema's zijn de groeivertical levels uitgewerkt volgens hetzelfde principe per groeivertical level. Onderstaand kader is de basis voor de uitwerking en interpretatie van deze groeivertical levels.

0	Onbestaand Binnen de organisatie bestaan <u>geen of zeer weinig procedures</u> . Het controlebewustzijn is eerder laag en er worden weinig acties ondernomen om te komen tot een adequaat kwaliteitsmanagementsysteem.
1	Ad-hoc basis Op <u>ad-hoc basis</u> zijn binnen de organisatie procedures uitgewerkt. Het bewustzijn van de nood aan adequate procedures (interne controlemaatregelen) groeit, maar er is nog geen gestructureerde of gestandaardiseerde aanpak aanwezig. Het kwaliteitsmanagementsysteem draait meer rond personen dan rond systemen.
2 PLAN	Gestructureerde aanzet Een gestructureerde aanzet wordt gegeven tot de ontwikkeling van procedures. De beheersinstrumenten zijn bijgevolg <u>in ontwikkeling</u> , maar zijn nog niet volledig in de werking geïmplementeerd (passief).
3 DO	Gedefinieerd (= niveau 2 +...) Procedures zijn aanwezig. Zij zijn <u>gestandaardiseerd, gedocumenteerd, gecommuniceerd naar de betrokkenen en worden toegepast</u> (actief).
4 CHECK & ACT	Beheerst systeem (= niveau 3 + ...) De procedures worden intern <u>systematisch geëvalueerd en bijgestuurd</u> . Er kan gesproken worden over een 'levend' adequaat en doeltreffend

	kwaliteitsmanagementsysteem. De PDCA-cirkel is rond.
5	Geoptimaliseerd (= niveau 4 + ...) De procedures worden voortdurend geoptimaliseerd via <u>benchmarking</u> en het behalen van <u>kwaliteitscertificaten</u> of <u>externe evaluaties</u> . De resultaten op één of meerdere kwaliteitsthema's zijn een voorbeeld voor andere organisaties en worden als dusdanig extern gecommuniceerd.

Op groeivertical 0 is er zo goed als niets aanwezig voor de uitwerking van het subthema. Dit wil zeggen dat de organisatie hiervoor nog geen visie, acties of procedures heeft ontwikkeld.

Wanneer zich een specifieke, eerder toevallige situatie voordoet in de organisatie en de organisatie in functie hiervan een actie of een procedure bepaalt, dan spreken we van groeivertical 1. De aanpak is ad hoc, dus louter vanuit de specifieke situatie of toevalligheid, niet vanuit een doordrongen bewustzijn of vanuit een gestructureerd, intentioneel beleid.

Op groeivertical 2 wordt een eerste aanzet gegeven om tot een structureel beleid te komen voor het subthema. Er is een basis aanwezig in de organisatie, meer eerder op een passieve manier. Dit groeivertical komt overeen met de fase van plannen volgens de PDCA-cyclus.

Om groeivertical 3 te behalen gaat de organisatie over van een passieve naar een actieve houding. De acties en procedures zijn niet alleen aanwezig, maar worden ook consequent toegepast. Ze zijn gedocumenteerd (duidelijk terug te vinden in de organisatie) en onderbouwd (er is grondig over nagedacht en er zijn argumenten voor de keuzes die de organisatie maakt). Bovendien is er een communicatiebeleid, waarbij de organisatie de acties en procedures op een heldere wijze vertaalt in de dagelijkse werking van alle betrokken personeelsleden. Dit groeivertical is de fase van uitvoering volgens de PDCA-cyclus.

In groeivertical 4 gebeurt de evaluatie van de procedures en acties. Deze evaluatie is systematisch, dit betekent dat de organisatie op voorhand een frequentie bepaalt voor de evaluatie. Voor sommige subthema's kan dit jaarlijks zijn, voor andere subthema's is een langere tijdspanne wenselijk. Dit is afhankelijk van de prioritering van de organisatie, al dan niet in samenspraak met koepels of overheid. De organisatie bepaalt zelf op een verantwoorde manier de termijnen van de evaluatie per subthema. Afhankelijk van het subthema worden in de omschrijvingen aangegeven welke partners minimaal betrokken worden bij deze evaluatie. Op basis van de resultaten van de evaluatie stuurt de organisatie de inputgebieden (de organisatorische aspecten) bij. Bovendien wordt steeds de link gelegd met andere kwaliteitsthema's, zodat de kwaliteitszorg een integraal geheel blijft.

In dit groeivertical is de PDCA-cyclus rond. De evaluatie leidt tot bijsturing. Deze effecten van de bijsturing moeten opnieuw geëvalueerd worden, wat op zich tot nieuwe bijsturingen of andere acties kan leiden. Groeivertical 4 stemt overeen met de evaluatie- en bijsturingsfase volgens de PDCA-cyclus.

Het laatste groeivertical, groeivertical 5, onderscheidt zich van de andere groeiverticals doordat de organisatie overgaat tot benchmarking en benchlearning. De organisatie maakt de resultaten met betrekking tot het subthema actief bekend buiten de organisatie. Andere organisaties maken gebruik van deze resultaten om hun eigen processen te optimaliseren, waardoor de organisatie een modelfunctie krijgt. Daarnaast worden in dit groeivertical ook externe partners betrokken bij de evaluatie van de acties en procedures. Opnieuw bepaalt

de organisatie zelf de definitie van 'systematisch' op een verantwoorde manier, afhankelijk van de gestelde prioriteiten.

Door het uitvoeren van een zelfevaluatie, bepaalt de organisatie voor de verschillende subthema's op welk groeiniveau ze zich momenteel bevindt. De organisatie gebruikt daarvoor duidelijk aantoonbare indicatoren. Door een systeem van groeiniveaus te hanteren, krijgt de organisatie zicht op welke domeinen er groeipotentieel is. Dit biedt handvatten voor het vastleggen van prioriteren van verbetertrajecten. Het uitvoeringsbesluit wil een instrument aanbieden om organisaties te stimuleren bewust met kwaliteitsverbetering bezig te zijn. Daarbij is het de intentie van het uitvoeringsbesluit om de organisatie als lerende instantie te benaderen met een duidelijke focus op het groeipotentieel. Een organisatie en de kwaliteit ervan zijn evolutief, dit betekent dat het voortdurend in ontwikkeling is, waarbij inspanningen moeten geleverd worden om een bepaald kwaliteitsniveau te behouden of om het kwaliteitsniveau te verhogen. Een onderbouwde aanpak en prioritering van verbetertrajecten zullen nodig zijn om de belasting van de organisatie en het personeel in het kwaliteitsproces te bewaken.

Bespreking van de thema's

Kwaliteitszorg

Het metathema kwaliteitszorg handelt over de wijze waarop de organisatie vorm geeft aan het kwaliteitsbeleid. Het is een overkoepelend thema dat de aanpak van de andere kwaliteitsthema's en het kwaliteitsbeleid in zijn geheel omvat. Hierbij is ook een beleid inbegrepen dat zorgt voor de afstemming van communicatie ten aanzien van de verschillende ontvangergroepen (gebruikers, gedifferentieerd naar leeftijd, ouders, professionele partners, personeel, maatschappij, ...). Het thema is onderverdeeld in vier subthema's, namelijk 'organisatie en visie', 'betrokkenheid', 'methodiek en instrumenten' en 'verbetertraject'.

Een eerste subthema 'organisatie en visie' betreft enerzijds de wijze waarop kwaliteitszorg georganiseerd wordt en anderzijds de visie van de organisatie op kwaliteitszorg en de mate waarin alle domeinen van een organisatie geïntegreerd zijn in deze visie. Met de basisprincipes benoemd bij groeiniveau 1 wordt bedoeld dat de organisatie minimaal een basiskennis heeft van het managementmodel EFQM en van de PDCA-cyclus.

In het tweede subthema 'betrokkenheid' wordt nagegaan hoe en in welke mate er betrokkenheid en participatie is van de verschillende medewerkers van de organisatie. Zoals eerder aangehaald heeft een goed kwaliteitsbeleid pas slaagkansen, wanneer het doorleefd is door alle leden van de organisatie. Volgens artikel 5, §1 van het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet wordt eveneens verwacht dat het kwaliteitsbeleid steunt op deelname van alle medewerkers en streeft naar de voordelen voor de gebruikers, de medewerkers, de voorziening en de samenleving. Bovendien kunnen ook externe partners een belangrijke bijdrage leveren voor de kwaliteitszorg van de organisatie.

Voor het voeren van een kwaliteitsbeleid zijn methodieken en instrumenten nodig. 'Methodieken en instrumenten' vormt het derde subthema binnen het thema kwaliteitszorg. Een belangrijk en decretaal verplicht instrument is het kwaliteitshandboek (Art.5, §4 van het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet). Net zoals kwaliteitszorg in z'n geheel, moet het kwaliteitshandboek gekenmerkt worden door een dynamiek met voortdurende bijsturing en actualisatie en door gebruiksvriendelijkheid om de gedragenheid en toepasbaarheid van het

instrument door het personeel te garanderen. Daarnaast gaat dit over de methodieken en instrumenten die gehanteerd worden binnen de organisatie om op een planmatige en gestandaardiseerde wijze aan zelfevaluatie te doen (Art.5, §3 van het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet). Een voorbeeld hiervan is Proza BJB.

Het laatste subthema 'verbetertraject' gaat over de wijze waarop de organisatie acties onderneemt die er op gericht zijn de processen van de organisatie structureel te verbeteren. Er worden enkele duidelijke verwachtingen geformuleerd in het uitvoeringsbesluit. Zo moeten de acties specifiek, meetbaar, aanvaardbaar, realistisch en tijdgebonden (SMART) zijn en moeten ze gebaseerd zijn op de eerder beschreven PDCA-cyclus.

Kernprocessen

Het kwaliteitsthema kernprocessen betreft de kritische of primaire processen van de organisatie. Dit zijn de processen die de organisatie in staat stellen om haar missie en kerntaken te realiseren. Ze zijn dus essentieel voor het bereiken van de gestelde doelen. Voor Jongerenwelzijn zijn vijf subthema's bepaald: 'onthaal van de gebruiker', 'doelstellingen en handelingsplan', 'afsluiting en nazorg', 'pedagogisch profiel' en 'dossierbeheer'.

Voor de subthema's 'onthaal van de gebruiker', 'doelstellingen en handelingsplan', 'afsluiting en nazorg' en 'dossierbeheer', wordt gepeild naar de wijze waarop de procedure tot stand komt en toegepast, gecommuniceerd en geëvalueerd wordt. Met de wettelijke bepalingen inzake het dossierbeheer wordt verwezen naar artikel 11, 14°, 15° en 16° van het erkennings- en subsidiëringsbesluit en naar artikelen 20, 21, 22 en 23 van het decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp.

Het subthema 'pedagogisch profiel' gaat over de visie op de hulpverlening en over afspraken omtrent essentiële aspecten van de hulpverlening. Met deze essentiële aspecten van de hulpverlening (groeiniveau 3) wordt minimaal bedoeld het betrekken van de context, een systeem van belonen en straffen, maatschappelijke participatie, algemene afspraken en regels voor de gebruiker, veiligheid van de gebruiker, hygiëne en medische zorgen, gezonde voeding, gezonde relationele en seksuele ontwikkeling, verslavingsproblematiek en onderwijs in het hulpverleningstraject van de gebruiker.

Voor wat het gebruikersdossier betreft, beperken de groeiniveaus zich tot de procedures inzake het beheer en de uitwisseling. Het is duidelijk dat de uitvoering van het decreet van 23 april 2014 betreffende de organisatie van een netwerk voor de gegevensdeling tussen de actoren in de zorg en een aantal overkoepelende informatiserings en e-communicatie-initiatieven op termijn zullen leiden tot een verscherping van de procedures en regelgeving inzake dossiervorming.

Gebruikersresultaten

Het kwaliteitsthema gebruikersresultaten gaat over de effecten van de inputgebieden en de processen op de gebruikers van de organisatie. De gebruikersresultaten zijn opgesplitst in drie subthema's: 'klachtenbehandeling', 'gebruikerstevredenheid over de hulpverleningsprocessen, hulpuitvoering, inspraak en participatie' en 'effect van de hulpverlening'.

Het subthema 'klachtenbehandeling' gaat over de wijze waarop een klachtenprocedure tot stand komt, toegepast, gecommuniceerd en geëvalueerd wordt.

In het subthema 'gebruikerstevredenheid' wordt nagegaan hoe de organisatie de tevredenheid van de gebruiker over de hulpverlenersprocessen, de hulpuitvoering en over inspraak en participatie meet en op welke manier de resultaten binnen de organisatie gebruikt worden. Met 'onafhankelijk externe' (groeniveau 5) wordt een persoon of organisatie bedoeld die niet rechtstreeks betrokken is bij de organisatie, maar die vanuit een consultfunctie de tevredenheidsmeting evalueert en mogelijks adviezen formuleert. Het betreft hier niet Zorginspectie. Wel kan het gaan om een externe dienst met de nodige expertise of meer laagdrempelig over bijvoorbeeld de directie of kwaliteitscoördinator van een andere organisatie, academici, steunpunt,...

Het derde subthema 'effect van de hulpverlening' gaat over de wijze waarop de organisatie zicht tracht te krijgen op de effecten van de hulpverleningsprocessen en hulpuitvoering op de gebruikers. Het betreft de inzet van methodieken en instrumenten, het gebruik van indicatoren, registratie en wetenschappelijk onderzoek. Met wetenschappelijk onderzoek wordt elke ondersteuning door academici bedoeld. Dit kan gaan over zowel onderzoek geïnitieerd door een externe partner (overheid, regionale partners,...), als over onderzoek door de organisatie zelf opgestart met ondersteuning van academici (bv. thesisonderzoek, leerstoel,...).

Medewerkersresultaten

Het kwaliteitsthema medewerkersresultaten gaat aan de hand van subjectieve (tevredenheid) en objectieve (kengetallen) criteria na in welke mate de medewerkers tevreden zijn binnen de organisatie. Het kwaliteitsthema is onderverdeeld in twee subthema's: 'personeelstevredenheid' en 'indicatoren en kengetallen'.

In het subthema 'personeelstevredenheid' wordt onderzocht hoe de organisatie de tevredenheid van de medewerkers binnen de organisatie meet en op welke manier de resultaten binnen de organisatie gebruikt worden.

In het tweede subthema 'indicatoren en kengetallen' wordt verwacht dat de organisatie objectieve personeelsgegevens bijhoudt om de tevredenheid van de medewerkers te onderzoeken en de resultaten hiervan gebruikt voor de beleidsvoering. Onder personeelskengetallen vallen volgende voorbeelden: absenteïsme, ziekteverzuim, personeelsverloop, arbeidsongevallen, gemiddelde leeftijd, aantal overuren,...

Met onafhankelijk externe (groeniveau 5) wordt een persoon of organisatie bedoeld die niet rechtstreeks betrokken is op de organisatie, maar die vanuit een consultfunctie de tevredenheidsmeting of/en de personeelskengetallen evalueert en mogelijks adviezen formuleert. Het betreft hier niet Zorginspectie. Wel kan het gaan om een externe dienst met de nodige expertise of meer laagdrempelig over bijvoorbeeld de directie of kwaliteitscoördinator van een andere organisatie, academici, een steunpunt,...

Samenlevingsresultaten

In het kwaliteitsthema samenlevingsresultaten wordt gepolst naar de impact van de organisatie op maatschappelijke ontwikkelingen en de relevantie van de hulpverlening volgens de maatschappelijke noden. Het kwaliteitsthema wordt vertaald in de twee subthema's 'waardering strategische partners' en 'maatschappelijke opdracht en maatschappelijke tendensen'.

Het subthema ‘waardering strategische partners’ betreft de mate waarin de organisatie initiatieven neemt om zicht te krijgen op de beoordeling van de organisatie door de partners waarmee de organisatie een langdurige samenwerking heeft. Voorbeelden van strategische partners zijn verwijzende instanties, andere hulpverlenende organisatie binnen en buiten de sector, scholen, overheid, koepels,...en wat de organisatie doet met deze gegevens (communicatie en beleidsvoering). We verwijzen in het bijzonder naar de modules contextbegeleiding en de ondersteunende begeleiding waar een afstemming met andere partijen essentieel is (cf. supra).

Het tweede subthema ‘maatschappelijke opdracht en maatschappelijke tendensen’ is tweeledig. Met maatschappelijke opdracht wordt bedoeld dat de missie van de organisatie ruimer gaat dan de hulpverlening van de gebruiker, maar ook betrekking heeft op een bredere maatschappelijke behoefte. Met maatschappelijke tendensen wordt verwezen naar maatschappelijke veranderingen. Voorbeelden hiervan zijn de toename van het aantal nieuw samengestelde gezinnen, interculturalisering, de evolutie van en het streven naar meer sociaal ondernemerschap, vermaatschappelijking van de zorg, vernieuwde regelgeving, enzovoort. Ook getraceerde behoeften binnen de eigen organisatie, bijvoorbeeld door verschuivingen in de wachtlijsten en dergelijke, vallen onder dit subthema. Er wordt onderzocht of de organisatie oog heeft voor deze maatschappelijke veranderingen en indien nodig de eigen missie en werkzaamheden (maatschappelijke opdracht) hier op afstemt. Bovendien heeft de organisatie een signaalfunctie ten aanzien van de overheid en andere betrokkenen.

Verwachtingen en implementatie

Het uitvoeringsbesluit voor de bijzondere jeugdbijstand bij het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet trad op 1 maart 2014 in werking. De meeste organisaties hebben al een traditie inzake het voeren van een kwaliteitsbeleid. Bovendien is voor het uitvoeringsbesluit maximaal voortgebouwd op de realisaties van de voorbije jaren. Dit betekent dat de administratieve impact van het uitvoeringsbesluit beperkt is en de reeds gelegde basis voor kwaliteitszorg in organisaties behouden blijft.

In een eerste fase geven de resultaten van de zelfevaluatie van de organisaties de overheid en de sector een globaal zicht op het huidige kwaliteitsniveau van de sector. Hierbij zullen de sterktes van de organisaties en mogelijks ook de pijnpunten of hiaten duidelijk worden. De resultaten van de eerste metingen zullen besproken worden met de sector. We zullen samen bekijken hoe goede praktijken in de sector verspreid kunnen worden en kunnen bijdragen aan de beeldvorming en de maatschappelijke en politieke verantwoording van de sector. Bovendien zal worden gezocht naar methodieken en instrumenten om de sector in zijn geheel of organisaties specifiek te ondersteunen om het kwaliteitsniveau op bepaalde subthema's te verhogen.

In deze eerste fase worden geen streefcijfers vastgelegd. Als sector moeten we wel de ambitie hebben om op termijn te streven naar in consensus vastgelegde minimale kwaliteitsniveaus. Daarbij kunnen, in overleg met de sector, jaarlijks thema's benadrukt worden, zoals beschreven in het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet (Art. 6,§3). Daarnaast wordt zoals beschreven in artikel 8 van het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet eenmaal per legislatuur het Vlaams Parlement geïnformeerd over de kwaliteit van de zorg verstrekt door de organisaties.

De zelfevaluaties bieden de organisaties tevens de mogelijkheid om zich te positioneren ten opzichte van andere, gelijkaardige organisaties. Deze benchmarking moet ertoe leiden dat organisaties op basis van onderbouwde dialoog en reflectie komen tot het al dan niet gezamenlijk opstellen van verbeteracties (benchlearning). Ook hier staat het leren als organisatie en het gebruik maken van elkaars expertise en ervaringen centraal.

Artikel 7 van het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet bepaalt dat de Vlaamse Regering het toezicht op de naleving van de bepalingen van dit decreet en van het uitvoeringsbesluit organiseert. In het raam van de hererkenning van de voorzieningen zal Zorginspectie vanaf 2015 naast de erkenningsnormen, de wijze waarop de organisatie de kwaliteitszorg vorm geeft en de zelfevaluatie uitvoert binnen de contouren van dit uitvoeringsbesluit inspecteren. Dit betekent dat Zorginspectie een jaar na het van kracht gaan van het uitvoeringsbesluit de huidige stand van zaken inzake het gelopen proces van de zelfevaluaties in de sector in kaart zal brengen.

De focus van de inspecties zal liggen op de kwaliteit van de zorg die wordt geleverd aan de gebruiker, vanuit een organisatie die zelf de kwaliteit bewaakt en evalueert vanuit een procesmatige visie. Zorginspectie beschikt hiervoor over een wettelijk kader, zoals de erkenningsvoorwaarden, het decreet rechtspositie van de minderjarige en de wetgeving met betrekking tot kwaliteitszorg. De zelfevaluatie is een van de kaders op basis waarvan het instrumentarium van de inspecties kan worden opgemaakt.

Zorginspectie zal bij de eerste doorlichting in het raam van de hererkenning van de voorzieningen vooral bij het overkoepelende thema kwaliteitszorg stilstaan. De andere thema's komen aan bod wanneer Zorginspectie meer algemeen naar het resultaat van de kwaliteit van zorg kijkt. De jaren nadien kan Zorginspectie focusinspecties organiseren rond bepaalde (sub)thema's.

Zorginspectie zal nagaan op welke manier de organisatie het proces van zelfevaluatie op een aantoonbare wijze doorloopt. Zorginspectie zal niet het proces van zelfevaluatie herhalen binnen de organisatie en zal niet zelf scores toekennen. Zij kan wel vaststellen of de meetfactoren en indicatoren bepaald voor de groeiniveaus al dan niet aantoonbaar gedocumenteerd zijn, o.m. aan de hand van de concrete hulp- en dienstverlening.

Doorheen de inspecties zal ook de mening van de gebruiker een meer prominente plaats krijgen. Zorginspectie zal nagaan wat de gebruiker ervaart van de zorg voor kwaliteit aan de hand van een methodiek die toelaat om op een professionele wijze de gebruikers te bevragen. Deze methodiek zal stapsgewijs worden ingevoerd bij de inspecties en zal aangepast worden aan het type van voorziening.

DEEL 3: grensoverschrijdend gedrag

Voor wat beleid rond en procedures inzake het omgaan met grensoverschrijdend gedrag betreft, verwachten we dat, gezien de maatschappelijke gevoeligheid van het thema, elke organisatie over een beleid en procedures beschikt inzake het voorkomen en het omgaan met situaties van overschrijdend gedrag. In het gewijzigde erkennings- en subsidiëringsbesluit wordt deze verwachting expliciet geformuleerd en als erkenningsvoorwaarde ingeschreven (**artikel 11**). Deze procedures bevatten eveneens de wijze waarop hierover wordt gecommuniceerd, onder andere met de administratie. We gaan ervan uit dat dit een basisverwachting is van de administratie die door alle private voorzieningen moet nageleefd worden. Bijgevolg worden de verwachtingen ter zake als een nieuwe erkenningsvoorwaarde aan het erkennings- en subsidiëringsbesluit toegevoegd, die luidt als volgt:

De voorziening ontwikkelt een geschreven referentiekader voor grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van de gebruikers.

De voorziening hanteert een procedure voor preventie, detectie van en gepast reageren op grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van de gebruikers. In die procedure is een registratiesysteem opgenomen, dat voldoet aan de verplichtingen die voortvloeien uit de wetgeving betreffende de verwerking van persoonsgegevens.

Grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van de gebruikers wordt gemeld aan de administratie.

Deze bepaling is afgestemd met de andere sectoren van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

DEEL 4: innovatie HCA

De HCA-diensten ontvangen al een enveloppenfinanciering die op effectieve prestaties gebaseerd is. In dat opzicht zijn ze een wegbereider geweest voor het EMK. In tegenstelling tot de EMK-voorzieningen, bleven ze echter verstoken van de mogelijkheid om binnen de capaciteit een voorstel rond innovatie of flexibele inzet te doen. De HCA-diensten zijn uitdrukkelijk vragende partij om een dergelijke bepaling ook voor hen open te stellen. Gezien de specificiteit van hun aanbod kunnen we niet anders dan vaststellen dat ze over een expertise beschikken inzake bemiddeling en leerprojecten die ook uitermate zinvol kan zijn wanneer ze ingezet wordt in een bredere, dus niet noodzakelijk justitiële context. Dit kan echter niet binnen de opdrachtomschrijving van de HCA-diensten. De mogelijkheid tot innoveren en flexibiliseren creëert hiertoe een opening. Aangezien het aanbod van de HCA-diensten niet geprogrammeerd is, dat ze met andere woorden niet voor een bepaalde capaciteit erkend zijn, wordt door een gewijzigd **artikel 48bis** van het erkennings - en subsidiëringsbesluit de mogelijkheid ingeschreven dat aan een dergelijke dienst een subsidie verleend kan worden voor een flexibel of innovatief initiatief. Deze subsidie kan enkel toegekend worden binnen de beschikbare kredieten en mag niet meer dan 5% bedragen van de subsidie die de HCA-dienst voor zijn reguliere opdracht ontvangt.

DEEL 5: Centra voor Integrale Gezinszorg

De CIG ressorteerden tot eind december 2013 onder de afdeling Welzijn en Samenleving van het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en werden met ingang van 1 januari 2014 erkend door Jongerenwelzijn. CIG bieden hulp aan gezinnen en (aanstaande) ouders met ernstige opvoedingsproblemen. De begeleiding richt zich op het gezin als geheel. De mogelijkheid bestaat om een geheel gezin residentieel op te vangen. De hulpverlening bestaat uit intensieve opvoedingshulp en gezinszorg en grijpt in op dieperliggende problemen dan gezinsondersteuning en opvoedingsondersteuning doen. De CIG hebben ook een specifiek begeleidingsaanbod voor tienerouders. Omwille van de doelgroep en problematiek werd beslist deze centra te positioneren bij Jongerenwelzijn. Ook deze centra worden erkend binnen een modulair kader, met als basis de modules contextbegeleiding, aangevuld met modules verblijf, en binnen een enveloppenfinanciering

De overheveling naar Jongerenwelzijn biedt, samen met de positionering van pleegzorg binnen Jongerenwelzijn, sterke opportuniteiten om een homogener en inhoudelijk consistent beleid te voeren ten aanzien van jonge kinderen en hun gezinnen.

Toch zijn er een aantal elementen in de werking van de CIG die dermate afwijken van het aanbod van Jongerenwelzijn dat een erkenning als afzonderlijke voorziening zich opdringt. In tegenstelling tot de residentiële organisaties van Jongerenwelzijn nemen CIG ook meerderjarigen, in casu (aanstaande) ouders, op. Deze meerderjarigen, en ook minderjarige ouders, beschikken over een eigen inkomen, uit arbeid of uit leefloon, dat rechtvaardigt dat een aparte regeling inzake gebruikersbijdragen zich opdringt. Het feit dat gezinnen in hun volledigheid opgenomen worden - dat er in se voor wat de kinderen betreft geen sprake is van een uithuisplaatsing - en dat de gezinnen zelf in grote mate de gezinskosten blijven dragen, rechtvaardigt dat de gezinnen zelf over de kinderbijslag blijven beschikken. Om dit administratief te kunnen regelen, en om het onderscheid met het andere aanbod van Jongerenwelzijn voldoende helder te houden, is het noodzakelijk dat de CIG als aparte voorzieningen erkend worden.

In het erkennings- en subsidiëringsbesluit werd een hoofdstuk IVter ingevoegd, dat bestaat uit artikel 53duodecies tot en met artikel 53sexies decies en dat de regelgevende basis vormt voor de erkenning en subsidiëring van de CIG binnen Jongerenwelzijn.

Artikel 53duodecies beschrijft de opdracht van een CIG. Deze beschrijving is geënt op de profieltekst die door alle CIG onderschreven wordt.

Artikel 53ter decies legt vast voor welke modules aan een CIG een erkenning verleend kan worden: contextbegeleiding, verblijf van gemiddeld een tot drie nachten per week en verblijf van gemiddeld vier tot zeven nachten per week. Deze modules worden in bijlage 9 van het erkennings- en subsidiëringsbesluit opgenomen.

Belangrijk hierbij is dat verblijf in een CIG gezinsopnames betreft en geen uithuisplaatsing van minderjarigen. De ouders blijven zelf instaan voor de opvoedingskosten. Bijgevolg wordt de kinderbijslagregeling van een verblijf in een organisatie voor bijzondere jeugdzorg niet toegepast en blijven de ouders de kinderbijslag integraal ontvangen.

De tweede paragraaf, inzake de mogelijkheid om een deel van de capaciteit flexibel en innovatief in te zetten, wordt ongewijzigd overgenomen van de organisaties voor bijzondere jeugdzorg.

Artikel 53quater decies legt de erkennings- en kwaliteitsvoorwaarden voor de CIG vast. Deze worden overgenomen van de organisaties voor bijzondere jeugdzorg, met uitzondering van de bepaling dat enkel minderjarigen opgenomen mogen worden. Ook de bepaling inzake de tijdelijke capaciteitsoverschrijding, het zgn. overtal - is niet van toepassing op de CIG. Dit wordt gemotiveerd door het feit dat CIG volledige gezinnen opnemen. Indien een CIG volgens zijn erkenning één vrije plaats voor een minderjarige heeft, en er is een aanmelding voor een gezin met twee kinderen, zou hiervoor anders altijd een administratieve procedure van overtal gevolgd moeten worden. Daarom wordt een afwijkende erkenningsvoorwaarde voor de CIG ingeschreven die bepaalt dat ze minderjarigen boven hun erkende capaciteit kunnen opnemen, voor zoverre de gemiddelde bezettingsgraad op jaarbasis niet meer dan 110% bedraagt (**artikel 53quater decies, 3°**). Andere specifieke erkenningsvoorwaarden zijn dat ze uitsluitend (aanstaande) ouders met hun kinderen begeleiden (**artikel 53quater decies, 1°**) en dat ze een financiële bijdrage moeten vorderen van de ouders (**artikel 53quater decies, 2°**).

In **artikel 53quinquies decies** wordt de procedure voor de aanvraag tot erkenning van een CIG vastgelegd. Deze bepaling behoeft geen verder commentaar.

Artikel 53 sexies decies regelt de subsidiëring van de CIG. De modaliteiten van de financiering werden overgenomen van de organisaties voor bijzondere jeugdzorg en behoeven in hun globaliteit geen verder commentaar.

Het tweede lid van §1 stelt dat, voor wat de erkenning en financiering betreft (bezettingsberekening,...), enkel minderjarigen in rekening gebracht worden. Dit is coherent met de kernopdrachten van Jongerenwelzijn die steeds vertrekken van de ontwikkelings- en ontplooiingskansen van het kind en de jongere. De hulpverlening, ook die van een CIG, heeft maar bestaansrecht door de aanwezigheid van een kind.

Het eerste lid van §1 van dit artikel plafonneert de subsidie die de CIG ontvangen tot 87,5% van de in bijlage 10 van het erkennings- en subsidiëeringsbesluit vermelde bedragen. De verklaring hiervoor is dat de CIG binnen het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin voor hun opdracht en capaciteit 87,5% van de modulaire financiering van Jongerenwelzijn ontvingen. Bij de begroting 2014 werd, naast de overheveling van het budget dat voor de CIG op de begroting van het departement was voorzien, geen bijkomend budget beschikbaar gesteld. Deze 87,5%-grens moest waarborgen dat de overheveling van de CIG binnen de beschikbare middelen en zonder capaciteitsverlies gerealiseerd kon worden.

Het tweede lid van §4 bepaalt dat, indien een inrichtende macht erkend is voor meerdere voorzieningen (organisatie voor bijzondere jeugdzorg, OOOO in een modulair kader, CIG) de anciënniteitsberekening globaal voor al het gesubsidieerde personeel van de inrichtende macht gebeurt en niet per afzonderlijke voorziening.

§11 legt de modaliteiten vast voor de financiële bijdrage die de CIG van de ouders vorderen. Deze modaliteiten zijn gebaseerd op de huidige praktijk, maar werden in overleg met de CIG

sterk vereenvoudigd. De regelgeving schenkt eveneens aandacht aan de transparantie en communicatie van de bijdrageregeling ten aanzien van de individuele gebruiker van een CIG.

De bijlage 9 bij het erkennings- en subsidiëringsbesluit wordt vervangen, zodat ook de (type)modules voor de onthaal, oriëntatie- en observatiecentra in een modulair kader (cf. infra deel 6) en voor de CIG worden opgenomen. De CIG organiseren hun aanbod aan de hand van de typemodules contextbegeleiding (basis-, midden- en hoogintensief) en verblijf van gemiddeld een tot drie nachten per week en van gemiddeld vier tot zeven nachten per week. De intensiteit, duur en frequentie van deze (type)modules is gelijk aan die van de EMK-modules.

Ook bijlage 10 bij het erkennings- en subsidiëringsbesluit (subsidiebarema's voor de verschillende modules) werd aangepast in functie van de OOOO in een modulair kader en de CIG. Voor wat de CIG betreft, worden de subsidiebarema's van het EMK overgenomen, aangezien het aanbod naar frequentie, intensiteit en duur hetzelfde is, maar ook naar inhoudelijke kwaliteits- en omkaderingsverwachtingen.

De vigerende CIG-regelgeving – het besluit van de Vlaamse Regering van 24 juli 1997 tot regeling van de erkenning en de subsidiëring van de centra voor integrale gezinszorg – werd opgeheven.

DEEL 6: onthaal-, oriëntatie- en observatiecentra in een modulair kader

In het erkennings- en subsidiëringsbesluit wordt een hoofdstuk IVquater ingevoegd, dat een modulair kader creëert voor OOOO. We creëren hiermee ook voor deze voorzieningen een basis voor het erkennen en subsidiëren dat afgestemd is op het EMK. Omwille van de transparantie in het aanbod en om de finaliteit van dit aanbod - het organiseren van onthaal en het verlenen van diagnostiek in het raam van problematische leefsituaties - blijft het aanbod van de OOOO voor wat de erkenning betreft, aan aparte entiteiten toegekend. Er worden evenwel geen bepalingen opgenomen die verbieden dat een inrichtende macht een erkenning heeft voor een organisatie voor bijzondere jeugdzorg en voor een OOOO. Wel moet dit als twee aparte voorzieningen georganiseerd worden.

Omwille van de vertrouwdsheid in de brede hulpverlening met de term OOOO, blijft die benaming behouden, maar uitgebreid opdat het duidelijk is dat dit aanbod zich in een modulaire realiteit bevindt: onthaal-, oriëntatie- en observatiecentrum in een modulair kader (**artikel 53septies decies**).

De opdrachten van OOOO in een modulair kader worden opgenomen in **artikel 53duodevicies**. Deze worden overgenomen van de huidige OOOO-regelgeving (artikel 6 van het erkennings- en subsidiëringsbesluit), met dien verstande dat de link met het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp gelegd wordt voor wat de diagnostische opdracht van de OOOO betreft.

Artikel 53undevicies benoemt in de eerste paragraaf de modules waarvoor aan een OOOO in een modulair kader een erkenning kan worden verleend en op basis waarvan de voorzieningen hun aanbod vormgeven: handelingsgerichte diagnostiek, verblijf van gemiddeld een tot drie nachten per week in het kader van diagnostiek, verblijf van gemiddeld vier tot zeven nachten per week in het kader van diagnostiek en kortdurend (crisis)verblijf. Deze modules worden opgesomd in de gewijzigde bijlage 9 bij het erkennings- en subsidiëringsbesluit.

De **tweede paragraaf van artikel 53undevicies** voorziet, net als voor de organisaties voor bijzondere jeugdzorg in het EMK, de mogelijkheid om een voorstel tot innovatie te doen met een deel van de capaciteit. Voorwaarde hiervoor is dat in het voorgaande jaar een bepaalde bezettingsgraad behaald wordt. Waar dat voor de organisaties voor bijzondere jeugdzorg 85% is (de minimale bezetting moet 80% bedragen), is dat voor de OOOO in een modulair kader 75% (de minimale bezetting van een OOOO bedraagt 70%). Dit verschil vindt zijn oorsprong in het feit dat OOOO een kortere begeleidingstermijn hebben en dus een groter verloop hebben. Er is meer uit- en instroom, wat een impact op de bezetting heeft.

Artikel 52vicies somt de erkenningsvoorwaarden op waaraan een OOOO in een modulair kader moet voldoen. Deze werden overgenomen van de huidige OOOO en de organisaties voor bijzondere jeugdzorg, met twee wijzigingen:

- de huidige erkenningsvoorwaarde die de functievereisten voor een directeur vastlegt, wordt niet overgenomen omdat dit indruist tegen de sectorale bepalingen ter uitvoering van het geharmoniseerde kwaliteitsdecreet. Voor andere voorzieningen vinden we evenmin dergelijke bepalingen;

- er wordt een nieuwe erkenningsvoorwaarde ingeschreven dat een OOOO in een modulair kader voor zijn diagnostische opdracht actuele en wetenschappelijke onderbouwde instrumenten moet inzetten. We spelen hiermee in op de verwachtingen die intersectoraal gesteld worden aan de multidisciplinaire teams die voor diagnostiek in de Integrale Jeugdhulp ingeschakeld zullen worden. Het protocol dat ter zake door de OOOO, met wetenschappelijke ondersteuning, werd ontwikkeld, is in dezen een belangrijk instrument.

Artikel 53vicies semel beschrijft de procedure voor het aanvragen van een erkenning voor een OOOO in een modulair kader en behoeft geen commentaar.

Artikel 53vicies bis bevat de bepalingen voor de subsidiëring van de OOOO in een modulair kader. Deze worden ongewijzigd overgenomen van de organisaties voor bijzondere jeugdzorg en behoeven bijgevolg geen verder commentaar. De ene afwijkende bepaling betreft paragraaf 10, waar de minimale bezetting, net als voor de huidige OOOO, 70% bedraagt, daar waar dit voor ander aanbod 80% bedraagt.

Bijlage 9 bij het erkennings- en subsidiëringsbesluit werd gewijzigd zodat ook de (type)modules voor de CIG en voor de onthaal-, oriëntatie- en observatiecentra in een modulair kader opgenomen werden (cf. supra). De OOOO organiseren hun aanbod aan de hand van de typemodules diagnostiek en verblijf van gemiddeld een tot drie nachten per week en van gemiddeld vier tot zeven nachten per week en kortdurend (crisis)verblijf. We zien hier dus een opsplitsing van de functies verblijf en diagnostiek, terwijl dit in de huidige OOOO vervat zit in één capaciteitseenheid, zonder onderscheid of het aanbod residentieel dan wel mobiel ingezet wordt. De opsplitsing in verblijfsmodules enerzijds en diagnostische modules anderzijds – volledig in de lijn van de modulering van de Integrale Jeugdhulp – maakt het mogelijk om dichterbij een prestatiefinanciering aan te leunen (enkel de modules die effectief ingezet worden, tellen mee bij de opvolging van de erkenning) en faciliteert het creëren van zorg op maat door de mogelijkheid om fijnmazig naar de geschikte, gewenste modules toe te wijzen. De opdeling tussen het verblijf met lage intensiteit (een tot drie nachten per week) en hoge intensiteit (vier tot zeven nachten), analoog met de opdeling van de verblijfstypemodules van de organisaties voor bijzondere jeugdzorg, maakt het mogelijk om binnen Integrale jeugdhulp trajecten uit te tekenen met een gedeelde verblijfsverantwoordelijkheid waar een minderjarige bv. op weekdays in het OOOO verblijft en tijdens de weekends in een pleeggezin. De typemodule kortdurend (crisis)verblijf is in eerste instantie gericht op het realiseren van de onthaalopdracht van de OOOO. De loskoppeling van de functies verblijf en diagnostiek maakt het mogelijk dat OOOO ook diagnostische opdrachten opnemen voor minderjarigen die ofwel thuis, ofwel in een andere voorziening of pleeggezin verblijven. De bepaling van de frequentie, intensiteit en duur van de verschillende typemodules is afgestemd op de door het Managementcomité Integrale jeugdhulp goedgekeurde inhoudelijke typemodules.

Ook bijlage 10 bij het erkennings- en subsidiëringsbesluit werd gewijzigd, waardoor ook de financiering van de modules voor de CIG en voor de OOOO in een modulair kader worden vastgelegd. Voor wat het verblijf betreft, gaan we, gezien de snelle doorstroom en de belasting ten gevolge van crisis- en onthaalopdrachten, uit van een gelijkschakeling met de zgn. 1bisvoorzieningen in het EMK-stelsel. Voor de organisaties voor bijzondere jeugdzorg binnen het EMK komt de gemiddelde loonkost van een personeelslid overeen met de loonkost van een begeleider klasse 1 (b1c). Voor een OOOO bedraagt de gemiddelde

loonkost 101% van de loonkost van een begeleider klasse 1. De looncomponent van de enveloppe werd in die zin aangepast.

Voor wat de typemodule diagnostiek betreft, waarvan de intensiteit 4 uur per week bedraagt, baseren we ons op de modules contextbegeleiding van de organisaties voor bijzondere jeugdzorg in het EMK die 0,16 vte per begeleidingsuur ontvangen. Voor een intensiteit van 4 uur betekent dit dus 0,64 vte. Gezien de bijkomende dimensie en opdrachten – het schrijven van diagnostische rapporten gebaseerd op een multidisciplinaire werking – ontvangen de OOOO per module 0,08 vte per module diagnostiek, wat het theoretische personeelsequivalent per typemodule diagnostiek op 0,72 vte brengt.

De huidige werkingssubsidie voor de OOOO werd budgetneutraal over de typemodules verblijf en diagnostiek verdeeld aan de verhouding van 70-30.

DEEL 7: Legistieke basis voor een transparante procedure voor het opstarten, opvolgen en evalueren van vernieuwende initiatieven

Vernieuwende initiatieven en projectfinanciering zijn uitgelezen instrumenten om nieuwe werkvormen en methodieken (verder) te ontwikkelen, om met bestaande, in Vlaanderen nog niet gangbare methodieken te experimenteren of om op andere manieren innoverend met en binnen het aanbod aan de slag te gaan. De projectmatige status moet ervoor zorgen dat de vernieuwing op een creatieve, soepele en flexibele wijze gestalte kan krijgen.

Jongerenwelzijn werd het voorbije decennium geconfronteerd met een steeds groeiend aantal projecten, met een duidelijke inhoudelijke finaliteit, maar waarvan de organisatorische en structurele finaliteit lang onbeantwoord bleef. Hierdoor raakte de projectwerking van Jongerenwelzijn zowel budgettair als inzake opvolgingsmogelijkheden verzadigd. De voorbije jaren werd echter een inhaalbeweging gedaan voor het regulariseren van dergelijke initiatieven.

Hoewel het niet zo expliciet in de regelgeving is opgenomen, is het logisch dat initiatieven die hun werkzaamheid en doeltreffendheid op Vlaams niveau bewezen hebben, op één of andere manier verankerd worden. Op deze manier wordt een duidelijker opdeling tussen experiment en regulier aanbod gecreëerd. Als echter de effectiviteit en efficiëntie niet kan worden aangetoond, zou moeten aangestuurd worden op een stopzetting. Dit komt ook duidelijk naar voren in de aangenomen motie van aanbevelingen als gevolg van de ad-hoccommissie jeugdzorg die de Vlaamse Regering vraagt projectfinanciering enkel aan te wenden wanneer een beslissingsboom met een duidelijke timing wordt vooropgesteld, wat inhoudt dat passende gevolgen worden gekoppeld aan hetzij een negatieve (stopzetting subsidiëring), hetzij een positieve evaluatie (verankering).

Vanuit die visie werd vanuit een werkgroep, bestaande uit Jongerenwelzijn en de private sector, een voorstel ter optimalisering van de regelgeving geformuleerd, dat door het Raadgevend Comité van Jongerenwelzijn positief werd geëvalueerd.

Artikel 56 van het erkennings- en subsidiëringsbesluit, dat de subsidiëring van de projectwerking van Jongerenwelzijn regelt werd vervangen en geoptimaliseerd. De inhoudelijke verwachtingen betreffende de vernieuwende initiatieven of projecten worden geëxpliciteerd en uitgebreid (§2):

- a) de probleemstelling die aan de grondslag ligt van het project;
- b) de manier waarop het project op de probleemstelling ingrijpt;
- c) de verhouding van het project tot het bestaande aanbod;
- d) de maatschappelijke relevantie van het project;
- e) de doelgroep en het aantal minderjarigen op wie het project betrekking zal hebben;
- f) indien beschikbaar, verwijzingen naar bestaand onderzoek;
- g) de beoogde effecten van het project;
- h) de indicatoren en meetfactoren om de beoogde effecten te meten;
- i) de wijze waarop en door wie het project opgevolgd en geëvalueerd zal worden;
- j) de wijze waarop het project structureel gemaakt kan worden;
- k) de timing en fasering van het project;
- l) een begroting van alle inkomsten en uitgaven die betrekking hebben op de realisatie van het project.

Er wordt van initiatiefnemers met andere woorden een strategische denkoefening verwacht waarbij het voorgestelde project, vertrekkende van een probleemstelling en een doelgroep, gepositioneerd wordt binnen en ten opzichte van bestaand aanbod. Tevens moeten de beoogde effecten benoemd worden, evenals de wijze waarop de effecten gemeten zullen worden en hoe en door wie het project opgevolgd en geëvalueerd zal worden. Dit alles moet in een fasering en tijdspad gegoten worden. Vanuit de vaststelling dat we tot voor kort het aantal projecten steeds zagen aangroeien en dat, zelfs bij positieve evaluatie, jarenlang hun projectmatige status werd behouden, verwachten we nu van de initiatiefnemers dat ze in hun aanvraag al de mogelijkheden tot structurele inbedding verkennen. Daaraan koppelen we een maximale looptijd van 5 jaar, die uiteraard korter kan zijn. We voorzien wel de mogelijkheid dat de Vlaamse minister deze maximumtermijn uitzonderlijk kan verlengen op voorwaarde dat de initiatiefnemer hier een gemotiveerde aanvraag voor indient (§5).

De drie inhoudelijke criteria waaraan projecten moeten voldoen, worden geschrapt omdat ze enerzijds door de sectorale evoluties achterhaald zijn en in de reguliere erkenningen en opdrachten van het private aanbod geïntegreerd zijn en anderzijds omdat ze inhoudelijk te beperkend zijn om projectwerking daadwerkelijk te gebruiken als instrument om om te gaan met nieuwe uitdagingen en knelpunten voor de sector. Wel voorzien we de mogelijkheid dat de Vlaamse minister specifieke criteria kan bepalen waaraan projecten moeten voldoen (§3). Op die manier wordt het mogelijk om via een oproep een appél te doen op initiatief dat rond een door de overheid naar voren geschoven thema werkt.

De overige bepalingen van artikel 56 - §4 betreffende de erkenningsvoorwaarden en kwaliteitsbepalingen, §6 betreffende de inhoud van de af te sluiten overeenkomst, §7 betreffende de subsidievoorwaarden - blijven ongewijzigd.